

AUSIÀS MARCH

Cor d'acer, de carn e fust

Edita: Generalitat Valenciana.
Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques. Biblioteca Valenciana (Monestir de Sant Miquel dels Reis).
Av. de la Constitució, 284. 46019 València
Tel.: 96 387 4000 – Fax: 96 387 4037
<<http://bv.gva.es>>

Direcció: Silvia Caballer Almela.

Coordinació: Unitat de Difusió de la Biblioteca Valenciana.

Comité editorial: Fernando Lliso, Francisca Cerdá, Albert del Toro, Miguel C. Muñoz.

Realització i disseny:
Ismos Comunicación y Cultura, S. L.
Tel.: 96 329 3477 – <www.ismos.es>

Imatge de portada:
REIXACH, PERE (?): *Sant Sebastià*. Detall.
(Pretés retrat d'Ausiàs March). Col·legiata de Xàtiva.
(Foto: Paco Alcántara).

Depòsit legal: V-139-2003
ISSN: 1885-3420
Exemplar gratuït. La revista no es fa responsable de les opinions expressades pels seus col·laboradors.

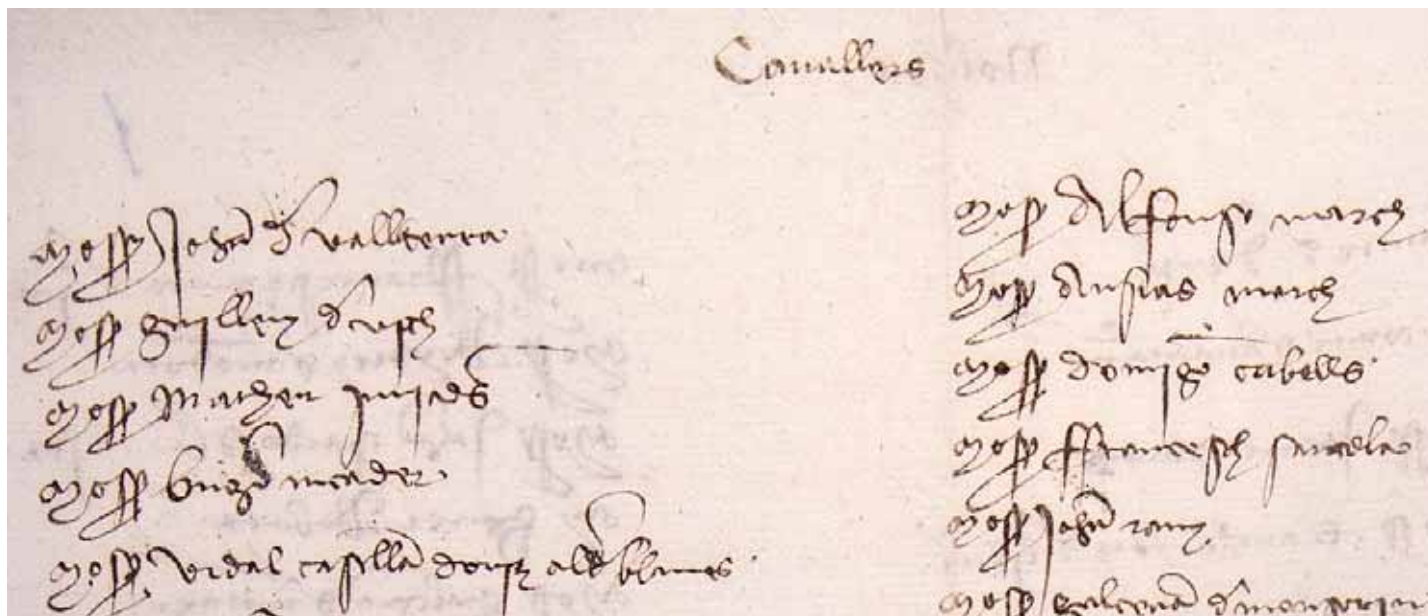
AUSIÀS MARCH

cor d'acer, de carn e fust

AL COMENÇAMENT DEL SEGLE XV SORGEIX A TERRES VALENCIANES UN DELS MILLORS POETES LÍRICS DE TOTS ELS TEMPS: AUSIÀS MARCH. EL SEU DO POÈTIC FA EMPAL·LIDIR TOTS ELS ESCASSOS PRECEDENTS QUE ES PODRIEN CITAR, PERQUÈ, EN MANS D'AUSIÀS MARCH, ALGUNS TEMES DE POESIA MORAL QUE JA HAVIEN SIGUT TRACTATS PER POETES COM PERE MARCH, JAUME MARCH O ANDREU FEBRER, ES TRANSFORMEN, EN CONNECTAR AMB EL SENTIMENT DE L'AMOR, EN PROBLEMES D'UNA TRANSCENDÈNCIA PSICOLÒGICA I ÈTICA DESCONEGUDA FINS AL MOMENT. **Per Jaume J. Chiner.**

AUSIÀS MARCH
COR D'ACER, DE CARN E FUST

02

1443. València. Llista de convocatòria de Corts on figura Ausiàs March.
Arxiu del Regne de València. *Reial Cancelleria*, reg. 653, fol.1v.

AUSIÀS MARCH COR D'ACER, DE CARN E FUST

Ausiàs March en un gravat del segle XIX.

El cavaller i poeta Ausiàs March (València (?), 1400/1401-1459) pertanyia a una família que, gràcies als seus servicis a la Corona a Barcelona, havia ascendit socialment fins a aconseguir el grau de la cavalleria i tenir un important patrimoni a Catalunya i València. Pertanyia a una família alguns membres de la qual estaven vinculats, igual que Ausiàs, a les lletres: el seu oncle Jaume (1336/1337-1410) i son pare, Pere (1337/1338-1413), van ser poetes. Ausiàs March va nèixer, molt probablement, a València (i no a Gandia, com es pensava), entre el 9 de gener de 1400 i el 7 de gener de 1401, fruit del matrimoni de Pere March –procurador general del marquès de Villena i duc de Gandia– amb Lionor de Ripoll. Després de la mort de Pere March a Balaguer el 7 de juny de 1413, Ausiàs va servir en la cort ducal de Gandia entre 1415 i 1418. L'any següent va establir un testament on feia hereu universal sa mare davant de la perspectiva d'incorporar-se a l'armada d'Alfons el Magnànim que l'any 1420 va salpar cap a

Entre 1425 i 1430, Ausiàs March va ocupar el càrrec de falconer major reial i s'encarregà de dirigir i administrar els servicis de falconeria establits pel monarca prop de l'Albufera de València.

Sardenya, i on van participar altres literats com Jordi de Sant Jordi o Andreu Febrer. També es trobava en l'exèrcit reial que va prendre Calvi i assetjà inútilment Bonifacio (1420-1421), i en l'armada dirigida per Frederic de Luna que va lluitar contra pirates nord-africans a Sicília i conquistà les illes dels Quèrquens (1424). Entre 1425 i 1430, Ausiàs March va ocupar el càrrec de falconer major reial i s'encarregà de dirigir i administrar els servicis de falconeria establits pel monarca prop de l'Albufera de València. Una vegada acabada aquesta etapa, es va dedicar, sobretot, a l'administració dels seus béns i a la defensa dels seus privilegis

feudals, fet que li va provocar greus conflictes durant tota la seua vida amb la vila de Gandia i amb l'infant Joan, titular del ducat de Gandia i futur rei Joan II. En la dècada de 1430 Ausiàs March va introduir la canya de sucre en la seua senyoria i el 1457 construí una important séquia per millorar la productivitat d'aquest cultiu, que encara hui conserva el nom del poeta. El 3 d'abril de 1447, el príncep de Viana, duc de Gandia, va atorgar al poeta la jurisdicció omnímoda –civil i criminal– sobre Beniarjó, Pardines i Vernissa. L'any 1451, March va ser col·lector de les rendes ducals del príncep. A llarg de la seua vida, March va protagonitzar

diversos conflictes cavallerescos entre els quals destaquen, d'una banda, els que el van enfrontar amb el seu futur cunyat Galceran Martorell en ocasió de la negativa del poeta a casar-se amb Isabel Martorell, germana seua i de l'escriptor Joanot Martorell; i, de l'altra, el que l'enfrontà amb el bastard Francesc de Vilanova (1457-1458). Ens consta també que la seua gestió de senyor feudal de vassalls musulmans va ser origen de problemes diversos i que fou empresonat en més d'una ocasió.

Tot i tenir documentats diversos projectes o temptatives matrimonials, Ausiàs March tan sols es va casar dues vegades: la primera, entre el 26 de febrer i el 23 de setembre de 1439, amb Isabel Martorell (va morir al setembre de 1439 sense tenir fills i deixant Ausiàs com a hereu universal); la segona, entre el 3 de març i el 23 de juliol de 1443, amb Joana Escorna, nascuda entre 1409 i 1412 en el si d'una família adinerada de la petita noblesa valenciana. Des de mitjans del 1444 fins a la seua mort, Ausiàs i la seua esposa van tenir la seua residència habitual a València, tot i que mai abandonaren totalment les cases i residències de Gandia i Beniarjó.

Joana Escorna va morir en una data pròxima al 8 de novembre de 1454 sense descendència. Ausiàs va testar a València el 29 d'octubre de 1458, però el 4 de novembre següent va fer un nou testament (el contingut exacte del qual era desconegut fins fa poc) al qual afegí un codicil datat el 3 de març de 1459, dia de la seua mort. Entre els escassos llibres que figuren en l'inventari dels béns de la seua casa de València, on va morir el literat, hi ha obres de Ramon Llull, de filosofia escolàstica i «dos llibres en paper, de forma de full, desquernats, ab cobles», en què s'ha volgut veure l'original de la seua obra.

En el moment de la defunció, Ausiàs March tenia quatre fills il·legítims –Joan, Felip, Pere i Joana, casada amb un cavaller de Gandia–, a més de Francesc, qui va morir abans que el poeta. Sense cap hereu legítim a qui deixar les seues senyories, March va nomenar hereu universal Jofre de Blanes, parent de Joana Escorna.

Com ha indicat algun estudiós, l'experiència poètica representada per March assoleix un alt grau d'originalitat en tant que s'humanitza i es fa més personal i íntima, la qual cosa, en última instància, atorga als seus versos una excepcional proximitat i modernitat.

L'obra d'Ausiàs March està constituïda per

Biblioteca Valenciana
GENER 2010 / NÚMERO 19

04

AUSIÀS MARCH COR D'ACER, DE CARN E FUST

128 poemes d'extensió molt variable (un total de 10.361 versos), que, probablement, va compondre a partir de l'any 1425. Deixant a banda un poc significatiu grup de poesies de circumstàncies adreçades al rei Alfons el Magnànim, a mossén Borra, a Tecla Borja i a altres personatges com Joan Moreno i Bernat Fenollar, la poesia d'Ausiàs gira entorn de tres temes principals: l'amor, el problema ètic i la relació de l'home amb Déu. Es tracta d'una lírica reflexiva que constitueix un llarg discurs sobre l'experiència moral de l'autor. Alguns manuscrits ofereixen una ordenació de les poesies marquianes que, encara que no es pot considerar estrictament cronològica, presenta al començament, en termes molt generals, les obres de joventut (poemes breus de tema amorós) i, a la fi, les de senectut (poemes llargs de reflexió moral).

Un procediment d'aproximació a l'obra d'Ausiàs March és el dels cicles poètics, present ja en les edicions antigues mitjançant criteris temàtics —«Cants d'amor», «Cants de mort», «Cants espirituals» i «Cants morals»— i precisat per la crítica moderna per mitjà de l'estudi dels *senhals* emprats pel poeta, és a dir, dels pseudònims amb què, a semblança dels trobadors, el poeta designa la seua amada. Nombrosos especialistes consideren que els dèneu poemes adreçats a *Plena de senys* són els antics (s'hi parla de l'amor per una *aimia* sobre la qual no es dona cap precisió i s'hi insisteix en la desigualtat de l'amor).

Els trenta-cinc poemes de *Llir entre cards* estan dedicats a una dama anomenada Teresa, casada i mare de família, que cal identificar amb Teresa d'Íxer (es tracta d'un amor depurat per una dama idealitzada). De la resta de poemes amorosos d'Ausiàs March, n'hi ha que no formen cap conjunt i uns altres que es poden agrupar en els cicles següents: *O folla amor* (deu poemes en què el sentiment amorós arriba al cim de la passió); *Amor, amor* (dotze poemes escrits suposadament en l'edat madura del poeta i adreçats a una personificació ideal de l'amor), i *Mon darrer bé* (dos poemes que també pertanyen a l'edat madura del poeta, però de temàtica molt més alegre que la dels cicles anteriors).

També d'una inspiració fonamentalment amorosa són els «Cants de mort» (sis composicions molt probablement dedicades a la seua esposa Joana Escorna), en els quals el poeta descriu, amb actitud pessimista i torturada, el dolor que sent per la mort de l'amada i es mostra preocupat per la sort de l'ànima d'ella en considerar-se ell, amb els seus pecats, el causant de les penes a què podria ser sotmesa l'ànima de la difunta. Algunes semblances podem trobar en el denominat «Cant espiritual», obra en què March expressarà els seus dubtes i el seu temor a l'infern

La poesia d'Ausiàs gira entorn de tres temes principals: l'amor, el problema ètic i la relació de l'home amb Déu. Es tracta d'una lírica reflexiva que constitueix un llarg discurs sobre l'experiència moral de l'autor

Làpida situada sobre la pretesa tomba d'Ausiàs March, a la catedral de València.

en reconèixer-se un gran pecador, si bé mostrarà la seua confiança en la misericòrdia divina. En les setze composicions que els especialistes solen agrupar sota la denominació de «Cants morals», es debaten temes com el concepte del bé i la seua naturalesa, les limitacions de l'home, la teoria de l'amor, etc., amb una anàlisi minuciosa de la seua experiència i en relació amb el concepte tomista de l'home.

No sabem pràcticament res de la difusió que van tenir les poesies d'Ausiàs March, el més notable dels nostres poetes medievals, abans de la seua mort. No obstant això, podem suposar que, ja difunt, els seus poemes van gaudir d'una notable difusió en cercles valencians i catalans, perquè, actualment, conservem tretze manuscrits dels segles xv i xvi. Aquest grau de difusió va ser potenciat per la impremta, ja que, al segle xvi, si hi incloem les traduccions al castellà realitzades per Baltasar de Romaní i Jorge de Montemayor, les poesies de March van ser publicades en nou ocasions: a València, el 1539 i 1560; a Barcelona, el 1543, 1545 i 1560; a Valladolid, el 1555; a Sevilla, el 1553; a Saragossa, el 1562, i, finalment, a Madrid, el 1579. És mitjançant aquestes edicions i traduccions que els versos de March arribaran a escriptors castellans del Segle d'Or, com ara Boscán, Garcilaso de la Vega, Hurtado de Mendoza, Gutierre de Cetina i Quevedo.

Al segle xvii, l'humanista valencià Vicent Mariner va publicar una traducció al llatí dels poemes de March (Tournon, 1633). Després d'aquesta publicació no es tornarà a mostrar interès per imprimir els versos d'Ausiàs fins a les tres edicions del segle xix, realitzades dins del moviment cultural conegut com a Renaixença (Barcelona, 1864, 1884 i 1889), a les quals es va afegir una quarta al començament del segle xx (1908-1909), totes elles basades en les edicions del segle xvi i mancades de valor científic.

La primera edició crítica dels versos del poeta es deu al filòleg Amédée Pagès. Publicada a Barcelona (1912-1914), l'edició es basa en la confrontació i la classificació de tots els manuscrits disponibles en l'època.

Entre 1952 i 1959 veuran la llum els cinc volums de la poesia de March editats per Pere Bohigas en la col·lecció barcelonina «Els Nostres Clàssics». Reedits en un únic volum l'any 2000 amb lleugeres variants ortogràfiques i un ampli apèndix bibliogràfic, aquesta edició del 1959 esdevindrà una de les més utilitzades pels estudiosos. Posteriorment, el 1979, Joan Ferrat va editar *Les poesies d'Ausiàs March*, en què aclarí el sentit de molts passatges en millorar la puntuació ortogràfica dels versos.

El 1997, Robert Archer va publicar a Barcelona una nova i millorada edició crítica amb el títol d'*Obra completa*, basada en tots els

06

AUSIÀS MARCH
550 ANYS DESPRÉS

Ausiàs March: 550 anys després

LA CONSELLERIA DE CULTURA I ESPORT HA VOLGUT COMMEMORAR EL 550 ANIVERSARI DE LA MORT D'AUSIÀS MARCH AMB UNA SÉRIE D'ACTIVITATS QUE RETEN HOMENATGE A UN DELS POETES MÉS IMPORTANTS DE LES LLETRES VALENCIANES. EXPOSICIONS, CONCERTS, EDICIONS D'OBRES DE L'ESCRITOR, CONFERÈNCIES O EL PORTAL D'AUSIÀS MARCH DE LA BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES HAN VOLGUT RECONÉIXER I DIFONDRE L'OBRA D'AQUEST EXTRAORDINARI AUTOR. PER BLANCA LÓPEZ HANDRICH.

Exposició «Ausiàs March a la Biblioteca Valenciana».

Les exposicions «Ausiàs March en la Biblioteca Valenciana» i «Ausiàs March en l'Arxiu del Regne», que han pogut visitar-se fins al mes de gener, han donat a conèixer l'extraordinària riquesa dels fons relacionats amb el poeta que alberguen les dos institucions. «La figura d'Ausiàs March ha anat travessant els segles fins a convertir-se en el gran autor literari que simbolitza bona part de la identitat i la sensibilitat del poble valencià», va assegurar la consellera de

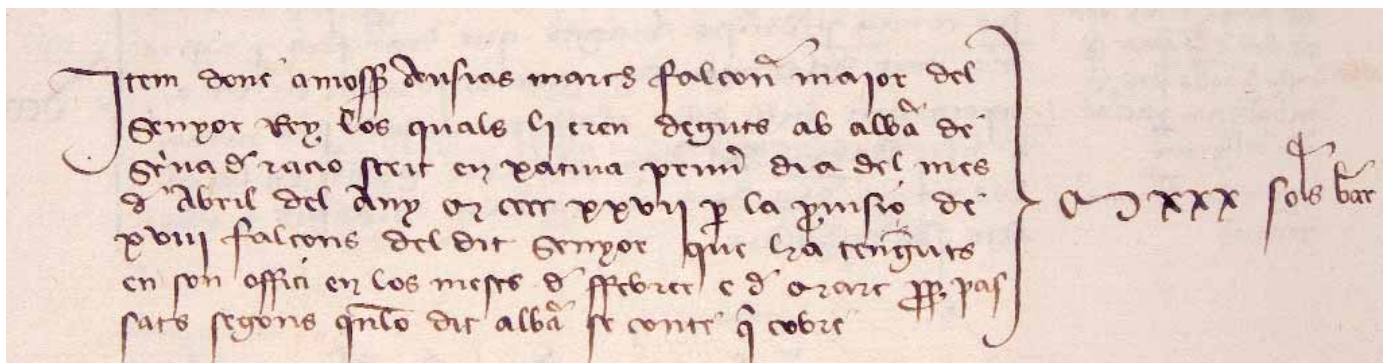
Cultura i Esport, Trini Miró, en la inauguració de la mostra a Sant Miquel dels Reis. La exposició «Ausiàs March en la Biblioteca Valenciana» es compon de més de dues-centes obres i documents relacionats amb el poeta, des de les seues pròpies obres fins a la influència que ha tingut en la literatura, pintura, música o arts plàstiques i les commemoracions que s'han fet de la seua figura. La mostra inclou edicions de l'obra completa de l'autor des de la primera, traduïda al

castellà per Baltasar Romani el 1539, fins a les actuals edicions digitals, és a dir, un període de més de cinc segles. Destaquen exemplars com ara l'edició crítica de les obres de March realitzada per Amédée Pagès, a partir de la qual es van començar a publicar estudis sobre l'obra del poeta; la primera traducció al castellà que es va fer de la seua obra; un llibre de poemes en anglés, o una traducció a l'àrab d'un dels seus textos. La mostra conté també reproduccions

d'escultures públiques que representen March, gravats de reconeguts artistes o composicions musicals, com la darrera obra de Capella de Ministrers, dedicada al poeta, que pot escoltar-se a la sala mentre es visita l'exposició. Les obres digitalitzades d'Ausiàs March que formen part de la Biblioteca Valenciana Digital, BIVALDI i de la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes també poden consultar-se en esta mostra, que ha sigut comissariada per Jaume Chiner, tècnic de la Direcció General

Gravats de reconeguts artistes van il·lustrar poemes d'Ausiàs March.

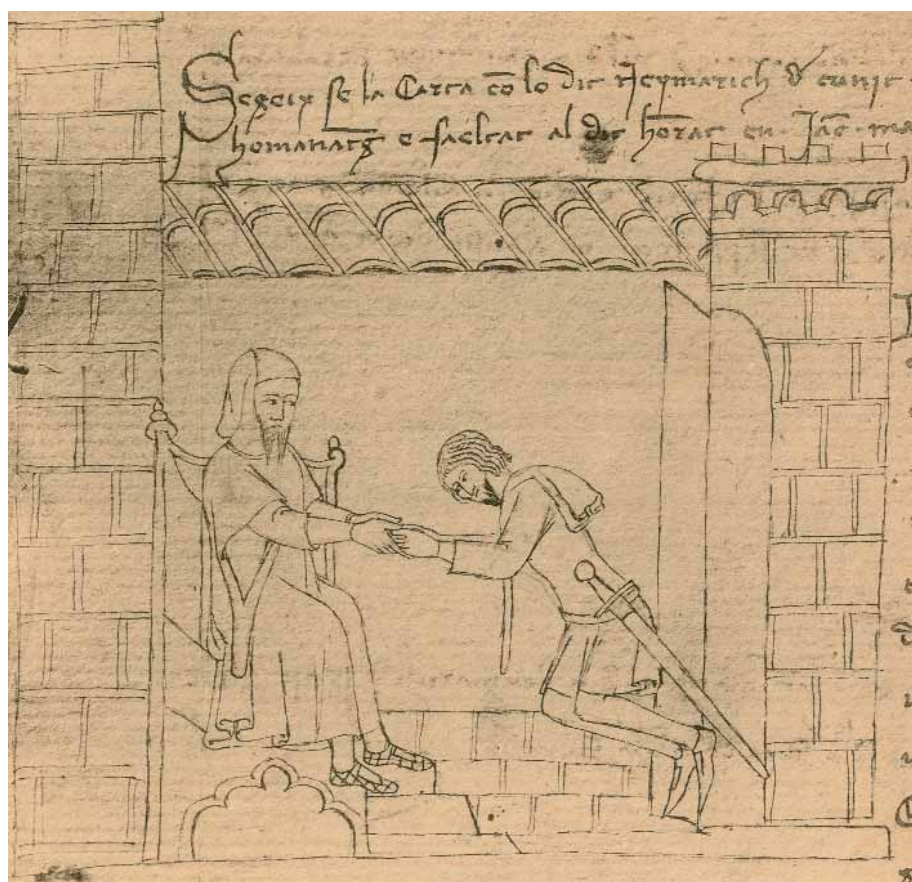
1427. Ausiàs March, falconer major reial, rep 1.030 sous per la «provisió» de díhuit falcons del rei. Arxiu del Regne de València. *Mestre Racional*, lib. 8.767, fol. 114v.

del Llibre, Arxius i Biblioteques i reconegut especialista en l'obra d'Ausiàs March.

I per difondre la figura d'aquest poeta tan important per a la cultura valenciana entre els estudiants de l'ESO, la Biblioteca Valenciana disposa d'un taller didàctic on els estudiants treballen en grups fixes bibliogràfiques sobre Ausiàs March. D'aquesta manera, els joves es familiaritzen amb les tècniques de la bibliografia, documentació i catalogació de llibres que s'utilitzen en la Biblioteca Valenciana i, al mateix temps, van fixant les dades sobre Ausiàs March que han après en l'exposició.

Ausiàs March a l'Arxiu del Regne

Si la Biblioteca Valenciana ha mostrat l'obra d'Ausiàs March i la repercussió que ha tingut en altres autors i disciplines a través d'una àmplia proposta bibliogràfica, l'Arxiu del Regne de València oferí fins al mes de gener una mostra de documentació original dels segles XIV i XV relacionada amb la vida i la família del poeta. L'exposició, que també ha estat comisariada per Jaume Chiner, es dividix en quatre seccions que tracten el passat nobiliari de la família March; els moments més importants de la vida pública del poeta, com ara quan va ser falconer reial o quan va participar en les Corts Valencianes, així

Jaume March rep l'homenatge d'un dels seus vassalls. Manuscrit del segle XIV. Reproduït en: BOFARULL Y SANS, Francisco de. *El castillo y la baronía de Aramprunyá*. Barcelona: Henrich, 1911. Biblioteca Valenciana. Biblioteca Pere Maria Orts.

com documents de la seua vida personal, com el testament que va fer el 1458.

La primera part de l'exposició que ha ofert l'Arxiu del Regne està dedicada als documents relacionats amb la família d'Ausiàs March, on trobem el més antic de la mostra, que data del 1323. S'hi parla de Pere March, besavi i primer avantpassat destacat del poeta. En altres documents hi trobem referències al pare d'Ausiàs March, també anomenat Pere March, que va aconseguir l'alliberació d'Alfons el Jove, fill del marquès de Villena, gràcies a les seues gestions davant el rei d'Anglaterra; a la mare, Elionor Ripoll, o al germanastre del poeta. La següent part de l'exposició permet al visitant conèixer una part de la vida pública d'Ausiàs March i el servei que va prestar al rei com a falconer, així com el seu paper com a servidor ducal. Posteriorment, la mostra dedica una part a la figura del poeta com a senyor de Beniarjó, Pardines i Vernissa, situades a la comarca de la Safor, sobre les quals tenia jurisdicció civil i militar. En morir la seua primera dona, Isabel Martorell, germana del cèlebre Joanot Martorell, March va ser també senyor de la vall de Xaló. A Beniarjó, va aconseguir cultivar canya de sucre gràcies a la construcció d'una sèquia de rec, que encara hui es coneix com la Sèquia d'En March.

Finalment, la darrera part de la mostra ofereix una visió més personal de l'autor, en la qual podem comprovar que va ser detingut diverses voltes per participar en baralles amb altres cavallers, o veure documents que reflecteixen alguns dels seus plets per deutes. En esta última secció podem observar també un testament d'Ausiàs March del 1458 i un codicil del 1459, així com un inventari dels béns del poeta.

Un any ple de commemoracions

Ambdues exposicions formen part de les activitats portades a terme per la Conselleria de Cultura i Esport per commemorar els 550 anys de la mort del poeta, que han tingut lloc el 2009. Així, tots els valencians han pogut gaudir de concerts, conferències, el portal dedicat al poeta en la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, la digitalització dels fons relacionats amb Ausiàs March que ha realitzat la Biblioteca Valenciana, o l'edició facsímil de les nou obres de poesia de l'autor anteriors al segle XX, que ha sigut portada a terme per primera vegada i que ha permès a la població conèixer millor un dels poetes més importants de les lletres valencianes i gaudir-ne.

EL LLIBRE VALENCIÀ travessa fronteres

LA GENERALITAT, A TRAVÉS DE LA CONSELLERIA DE CULTURA I ESPORT, ORGANITZA LA PRESÈNCIA DE LES EDITORIALS DE LA COMUNITAT VALENCIANA EN LES FIRES INTERNACIONALS DEL LLIBRE.

Per María Martínez Garrido.

La Conselleria de Cultura i Esport, mitjançant la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, ha organitzat per primera vegada, enguany, la participació del sector editorial valencià en les fires internacionals del Llibre, en les quals la presència de les editorials de la nostra Comunitat ha estat habitual durant els últims anys: la Bologna Children's Book Fair, una de les fires internacionals més importants del món pel que fa a la literatura infantil i juvenil; la Feria Internacional del Libro-Liber (Madrid/Barcelona), cita anual imprescindible per a missions comercials (distribució, llibreters, bibliotecaris...), o la Frankfurter Buchmesse

(Frankfurt), la convocatòria més important del món per a la compra de drets d'autor. L'objectiu d'esta iniciativa, tal com s'arreplega en la Llei 3/2002, de 13 de juny, del Llibre, és donar suport a la indústria editorial i contribuir al fet que les empreses valencianes inicien, o consoliden, la internacionalització dels seus productes; mostrar el bagatge cultural de la Comunitat Valenciana, i també donar a conèixer els escriptors i els il·lustradors valencians. La Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques ha dut a terme la gestió i l'organització perquè les editorials valencianes tinguen un estand propi que represente totes les empreses del sector de

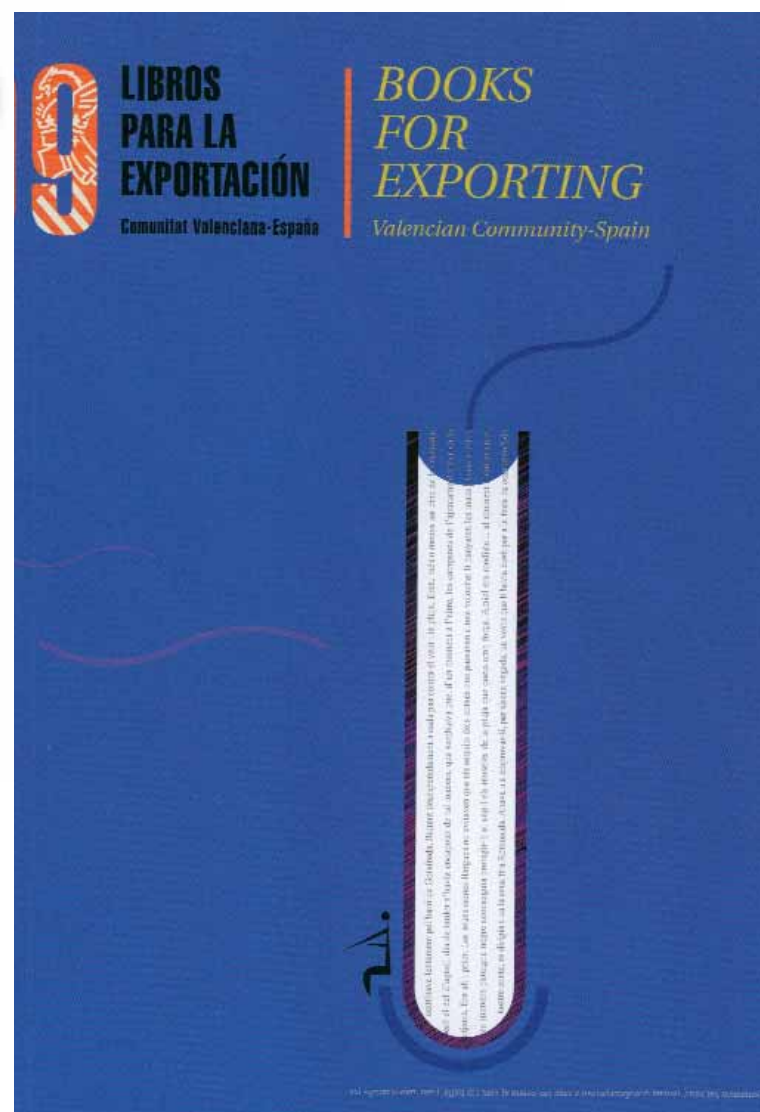
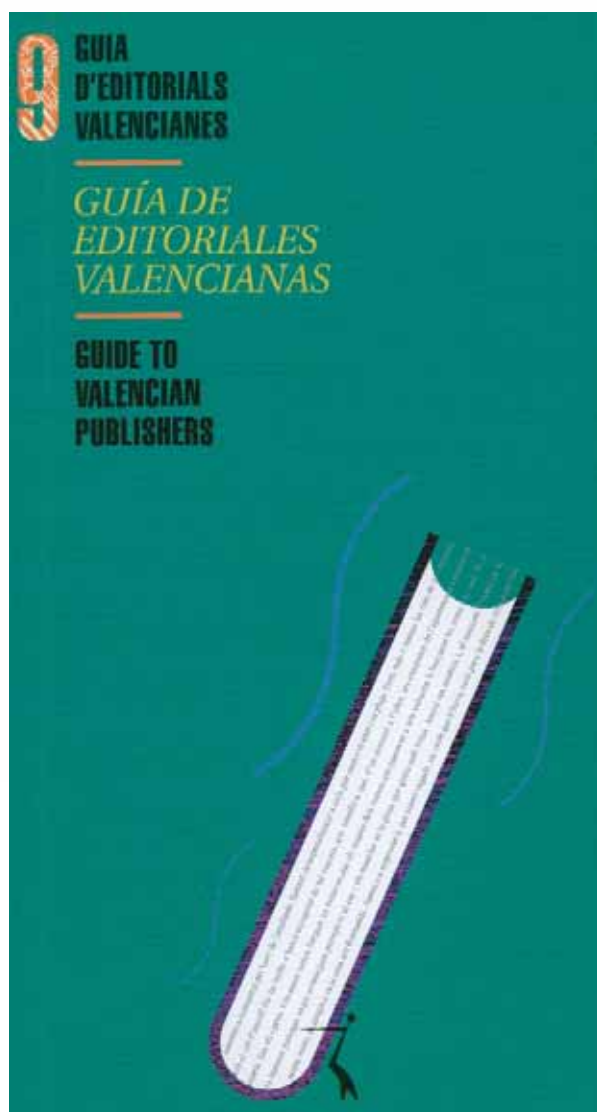
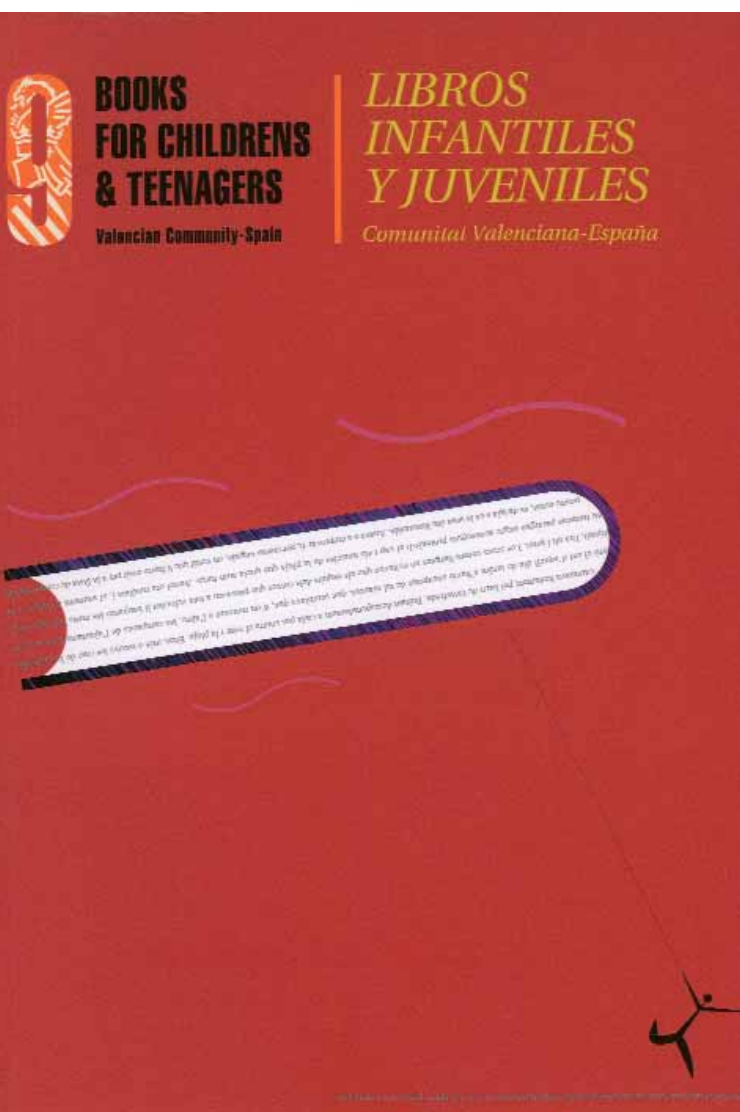
la Comunitat Valenciana que vulguen estar presents en estes fires internacionals. Este estand institucional disposa d'un espai d'exposició per als llibres i un àrea de treball per a les reunions professionals.

Per altra banda, també s'han elaborat tres catàlegs –un per cadascuna de les fires esmentades– en els quals podem trobar informació sobre les diferents editorials que hi han participat, les principals novetats literàries, així com un índex de totes les empreses del sector que treballen al nostre àmbit territorial, i que es poden consultar en:

<http://dglab.cult.gva.es/Libro/li-en-catalogos_v.htm>.

La consellera de Cultura i Esports, Trini Miró, i la directora general del Llibre, Arxius i Biblioteques, Silvia Caballer, volgueren acompanyar els editors i editores valencians que assistiren a la Feria Internacional del Libro- LIBER, que es va celebrar a Madrid del 7 al 9 d'octubre de 2009.

BOLOGNA CHILDREN'S BOOK FAIR (Bolonya).
Del 23 al 26 de març de 2009
 (<<http://www.bookfair.bolognafiare.it>>)

Esta Fira està considerada la millor del món dedicada a l'edició del llibre infantil i juvenil. L'objectiu principal d'esta trobada internacional és la compra i venda de drets; així mateix s'hi mostra el bo i millor de les publicacions per a xiquets i joves, tant en suport llibre com en multimèdia; es realitzen contactes entre professionals; es descobreixen noves oportunitats de negocis, i es tracten tots els temes relacionats amb el sector. Un total de 19 editorials de la Comunitat Valenciana han exposat els seus llibres a l'estand institucional de la Generalitat, que va ser inaugurat per la directora general del Llibre, Arxius i Biblioteques, Silvia Caballer Almela. Alguns editors i editores, així com el president i el secretari tècnic de l'Associació d'Editors del País Valencià (AEPV), i una representació de l'Associació Professional d'Il·lustradors Valencians (APIV) van estar presents en l'estand de la Comunitat Valenciana.

Una de les iniciatives més destacades d'esta Fira és el Bologna Ragazzi Awards, un premi de gran prestigi en el món del llibre il·lustrat per a xiquets i joves que premia el millor llibre com a projecte gràfic o editorial, en diverses categories. L'editorial Media Vaca, de València, ha rebut este premi en tres ocasions.

El 2009 ha estat guardonada de nou en la categoria de ficció pel llibre *Robinson Crusoe*, de l'il·lustrador Ajubel. (Bolonya. Del 23 al 26 de març de 2009).

Feria Internacional del Libro-LIBER (Madrid).
Del 7 al 9 d'octubre de 2009
 (<<http://www.ifema.es/web/ferias/liber/default.html>>)

Esta fira, organitzada per IFEMA i promoguda per la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya (FGEE) és la principal plataforma de negoci del sector del llibre dedicada a l'edició en llengua espanyola i una de les més importants trobades internacionals del sector del llibre en espanyol. Cada dos anys, Madrid alterna amb Barcelona esta cita internacional on hi ha una gran assistència de visitants professionals.

En esta vint-i-setena edició de LIBER, l'Honorable Senyora Consellera de Cultura i Esport de la Comunitat Valenciana, Trinidad Miró, ha volgut acompanyar els editors i editores valencians que hi han assistit, per inaugurar el nou estand, dissenyat exclusivament per a les fires del llibre internacionals, que la Generalitat ofereix als empresaris del sector editorial de la nostra Comunitat que vulguen participar en estes trobades internacionals al voltant del llibre i de l'edició. En esta visita, la senyora consellera ha tingut l'oportunitat de parlar personalment amb els editors i editores assistents sobre els temes que preocupen al món editorial valencià. També hi ha assistit la directora general del Llibre, Arxius i Biblioteques, Silvia Caballer Almela, qui ha recollit directament els suggeriments i les demandes del sector. En esta ocasió han estat 37 les editorials valencianes que han exposat les seues novetats a l'estand de la Comunitat Valenciana i també han participat en la guia d'editorials valencianes que ha elaborat la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques. (Madrid. Del 7 al 9 d'octubre de 2009).

FRANKFURTER BUCHMESSE (Frankfurt).
Del 14 al 18 d'octubre de 2009
 (<<http://www.book-fair.com>>)

Al voltant de 7.300 expositors de 100 països i més de 290.000 visitants convertixen esta fira internacional en la més important del sector.

L'estand de la Generalitat ha acollit l'exposició de les últimes novetats publicades per les 26 editorials valencianes que han participat en el catàleg *Books for exporting Valencian Community 2009* (*Libros para la exportación Comunitat Valenciana 2009*), en edició bilingüe castellà-anglès, elaborat per la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques.

Per donar suport a la presència de les editorials valencianes en esta cita internacional del sector, s'ha desplaçat a Frankfurt el subsecretari de la Conselleria de Cultura i Esport, Carlos Alberto Precioso Estiguín, acompanyat pel cap de l'Àrea de Coordinació del Llibre, Arxius i Biblioteques de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, Fernando Lli-so Bartual.

Estes fires són una excel·lent oportunitat per fer negocis, trobar nous contactes, desenvolupar idees i projectes i actualitzar les relacions internacionals en pocs dies. Al mateix temps ofereixen una àmplia i variada programació cultural que inclou trobades amb escriptors, debats i ponències al voltant del llibre i el món editorial, exposicions d'il·lustradors, prestigiosos premis, etc. En definitiva, una cita imprescindible per als professionals del sector del llibre. (Frankfurt. Del 14 al 18 d'octubre de 2009).

‘Leer, toda una aventura’

La guía de lectura, toda una experiencia

Per Mario Máñez Aracil i Mª Pilar Martínez Martínez.

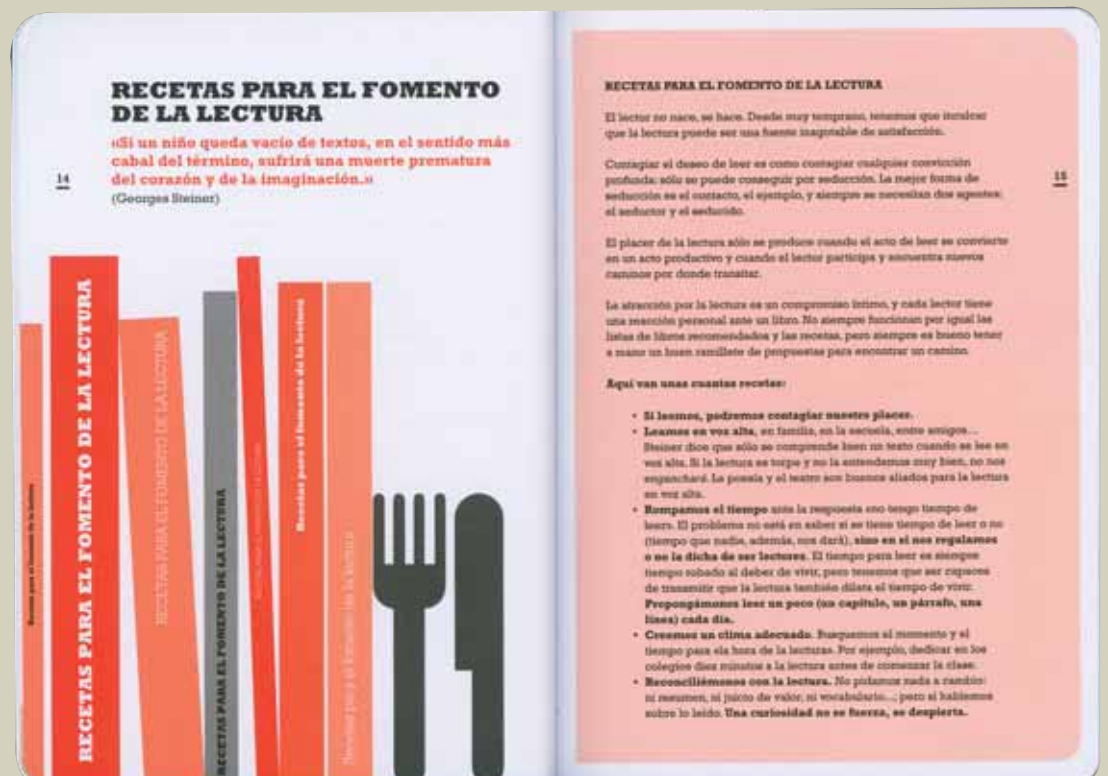
**Un libro abierto es un cerebro que habla;
cerrado, un amigo que espera;
olvidado, un alma que perdona;
destruido, un corazón que llora.
(proverbio hindú)**

Parafraseando el título, así podríamos titular este artículo, que quiere ser un memento de lo que ha supuesto la escritura de esta guía para sus autores: toda una experiencia y, a un tiempo, toda una aventura. Incitar a la leer, aconsejar, recopilar, orientar..., tareas tentadoras para dos profesores de Secundaria y Bachillerato cuyo entusiasmo por la lectura se intentaba plasmar cada día en sus clases.

Y así nos pusimos a la tarea. Elegir los capítulos, navegar por las páginas de Internet, escarbar en nuestros papeles, rastrear en nuestras experiencias didácticas... ¡Y seleccionar! ¡Y ordenar! Difíciles cometidos. Siguiendo cierto ritmo adquirido al debutar en un aspecto u otro del trabajo escolar, comenzamos confeccionando un test motivador. Se trataba de agujonear al hipotético lector con unas claves de humor en las que se encontrara a sí mismo como lector. Era romper el hielo.

Después vino la defensa del libro frente a la

- **Propongámonos una vida rodeada de preguntas y respuestas.** «porque los que no leen se quedarán sin respuestas y muy pronto sin preguntas». (Pennac)
- **Alliémonos con el mundo de la imagen.** Aprovechemos el cine, la televisión o los dibujos animados para hablar de las obras en las que se basan.
- **Escribamos.** Un diario, una crónica de un viaje, de un curso escolar, de una experiencia vivida durante un fin de semana... Seremos creadores, querremos imitar los relatos o los estilos leídos.
- **Regalemos libros.**
- **Degustemos los libros** como si fueran sabores. Entrar en una biblioteca es como entrar en un restaurante en donde hay miles de sabores para probar: abre un libro y prueba las primeras páginas; si no te gusta, ciérralo y abre otro.
- **Busquemos el libro adecuado.** Todo libro ha de tener algo que nos interese, que tenga relación con nuestro mundo, que nos permita poder dialogar con él; de lo contrario, pronto perderá interés y se nos caerá de las manos.
- **Asistamos a sesiones de cuentacuentos.**
- **Participemos en un club de lectura.**

DECÁLOGO PARA CONQUISTAR PEQUEÑOS LECTORES

Se trata de una propuesta realizada por Winston Manrique Sabogal en *La aventura de enseñar a disfrutar de la lectura*.

Para los más pequeños y a cualquier hora:

1. **Contarles historias/narraciones orales.** Relatos de historias particulares o en tono personal, mezcladas después con los relatos clásicos universales hasta llegar a colocarlos a ellos como protagonistas o personajes de la historia. Con el tiempo, preguntar al niño qué historia quiere escuchar.
2. **Leerles cuentos breves con muchas ilustraciones** y, poco a poco, explicarles quiénes y cómo son los personajes, sus comportamientos y el tema de la historia. Dejar que los niños cojan los libros y resolver sus dudas.

Primeros años de aprendizaje de la lectura:

3. **Establecer un horario para la lectura**, por ejemplo, un poco antes de ir a la cama.
4. **Motivar su participación en la lectura** preguntándoles cómo se imaginan a los personajes y qué harían ellos en situaciones parecidas.
5. **Interrumpir la lectura** del relato en un punto interesante para que el niño la continúe, y propiciar así su curiosidad.

Para cuando dominen la lectura:

6. **Darles la oportunidad de escoger sus propios libros**, sin vetarles ningún tema ni género, de tal modo que puedan elegir desde cómics hasta textos informativos, cuentos o novelas. Lo importante es que lean.
7. **Contar el argumento de un libro para generar la curiosidad del niño** y seducirlo de esa manera para que se anime a leerlo. Empezar a leer con ellos libros más largos.
8. **Sugerir la lectura de clásicos en versiones cortas**, animadas o largas, según el interés y la capacidad del niño (desde *Alicia en el país de las maravillas* o *La isla del tesoro* hasta *El Quijote*).

Mayores de 12 años:

9. **Hablar de la vida de los escritores** con anécdotas sobre cómo concibieron y escribieron sus obras.
10. **Intercambiar opiniones** sobre los libros leídos y preguntarles qué libros recomiendan.

cultura del espectáculo. Había que dar razones para leer. Y acudimos a expertos. En todo momento buscamos las fuentes que con más autoridad avalaran lo que con tanto ahínco pretendíamos defender. Y como a todos nos encantan las recetas, ya sean culinarias o incluso médicas, lanzamos las nuestras para el fomento de la lectura.

Nos remontamos a los cuentos como primera vía que nos conduce al acto de leer. Las historias, primero se escuchan, se saborean, se recuerdan, y, por último, se buscan en esa maravillosa herramienta de comunicación que es la escritura. Creemos a pies juntillas que la lectura en familia es la clave para formar lectores e incluso para recuperarlos, o aun despertarlos, si de los adultos hablamos. Igualmente, teatreros como somos, no podíamos dejar de reivindicar el placer de la lectura del texto teatral, de sentir y oír a los personajes literarios cobrar vida en nuestra imaginación.

Nos metimos en la piel de nuestros alumnos, los jóvenes, los lectores tal vez más difíciles en este mundo de la imagen, de la tecnología y de la inmediatez. Para ellos, rescatamos propuestas de lectura de grandes expertos como Emili Teixidor, José Antonio Marina, Jordi Sierra, etc. Igualmente, recopilamos listas para los lectores adultos.

Un apartado importante fue el dedicado al uso de las bibliotecas como clave para disponer de muchos libros, encuentro común con otros lectores, inicio de posibles clubes de lectura. No olvidamos presentar las diversas ferias dedicadas a los libros y llamamos a la reflexión ante ese mundo de posibilidades que nos brinda Internet con sus *blogs*, sus canales de noticias y novedades, sus direcciones interesantes, la comunicación epistolar a través del correo. ¡Volvemos a escribir!

Y, claro está, como no siempre estamos dispuestos a sumergirnos en la lectura, descubrimos los derechos de que, según Pennac, pedagogo innato, se debe valer toda persona ante la posibilidad de leer o no leer.

Los juegos finales quisieron ser un acicate, a más de un entretenimiento que añadiera atractivo a la guía. En ambas lenguas, fue divertido entrecruzar letras que escondieran nombres universales de la literatura y, a través de los héroes literarios, conducir a la palabra *aventura*, esa que se vive cuando uno se adentra en las páginas de un libro.

¿Fue, entonces, una obligación, un trabajo, la redacción de la guía de lectura para sus autores? Nada más lejos de ello: fue una aventura de recopilar, de descubrir, de contrastar... ¡Toda una aventura!

Tareas que nos ayudarán:

- **Iniciemos una conspiración lectora.** Intentemos la implicación de todo el centro. Leer es comprender, y eso se debe trabajar desde todas las materias.
- **Acerquémonos a ellos con la voz.** Leámosles en voz alta un libro que nos apasione. Su placer por escuchar historias se despertará de nuevo.
- **Démosles estas razones:**
 - Ciertos libros les ayudarán a comprenderse y a tomar decisiones.
 - Con la lectura, su personalidad será más brillante.
 - Los libros les liberarán del *borreguismo* cultural y social.
- **Hablemos de los libros como cálidos refugios.** Imaginar mundos es habitarlos. Reivindicamos la biblioteca escolar como punto de irradiación lectora.
- **Abandonemos las lecturas obligatorias** o dejémoslas para más tarde, para cuando estén enganchados.
- **No nos desanimemos si siguen sin querer leer.** Estamos plantando una semilla.

Podríamos añadir que debemos proponerles libros con altas dosis de entretenimiento y buena armadura argumental. Por ejemplo, el realismo mágico posee estos ingredientes: fantasía, épica y algo de viaje iniciático.

Jordi Sierra i Fabra, autor prolífico de libros juveniles, nos dice que «encontrar un libro que cambie tu vida, tu autor favorito o el género que te guste, es como encontrar el amor. Es difícil y cada uno tiene que buscar cosas distintas».

La pedagoga Gemma Lluch, en su artículo «Un nuevo lector juvenil», aparecido en la revista *Cuadernos de Lectura Infantil y Juvenil (CLIJ)* correspondiente al mes de diciembre de 2008, nos lleva a reflexionar sobre las diferentes maneras de leer de nuestros jóvenes, que son bien distintas de las de hace unas décadas. Según la autora, hoy, los jóvenes consumen narrativa de sus consolas, de la televisión, del cine, de Internet, del libro...; pasan fácilmente de la lectura del libro a la pantalla e igual leen que escriben en sus *blogs* e incluso fabrican sus cortos que publican en YouTube. Las propuestas que les interesan se forman a partir de sus gustos musicales, sus canales temáticos de televisión, sus juegos preferidos y su tribu.

A partir de su realidad, debemos encontrar los caminos que les llevarán a una literatura más rica.

ESTRATEGIAS UTILIZADAS POR EL PROFESORADO PARA CREAR EL HÁBITO LECTOR (Emili Teixidor, *La lectura y la vida*)

Hacer dramatizaciones de los libros leídos.
Organizar un concurso con finales alternativos para un libro elegido.
Transformar un libro en cómic.
Transformar un libro en película (si tiene posibilidades).
Dividir a los lectores en **periodistas** y **personajes** del libro. Los periodistas entrevistarán a los protagonistas del libro para indagar en su personalidad.
Preparar la **presentación del libro** leído.
Escribir una **carta a un amigo** lejano en la que se le recomiende el libro.
Si es poesía, **transformar un poema en prosa**.
Componer un poema a la manera de un poeta como Prévert, Martí i Pol, Lorca...
Si existe una versión cinematográfica, **comparar texto y película**.

Aún teniendo en cuenta esta realidad, de la falta de interés de nuestros jóvenes por la lectura nos culpamos unos a otros en un círculo de excusas: los padres culpan a la escuela, la escuela a los padres, todos a la televisión, la televisión a los espectadores, todos al gobierno...

Conclusión y camino en el siglo XXI: intentemos una auténtica **movilización educativa de toda la sociedad**. No olvidemos que muchas revoluciones han comenzado por la lectura.

WWW...

Algunas direcciones de interés:

<www.movilizacioneducativa.net>. Una página en la que encontraremos, entre otras cosas, un correo electrónico en donde implicarnos.
<www.librosenred.com>. Libros en Internet.
<www.corredelmassara.com>. Revista para profesores de educación básica.
<www.cervantesvirtual.com>. Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.
<www.literalia.tv>. Recomendaciones de libros, entrevistas, escritores y editoriales.

La consellera de Cultura i Esport, Trini Miró, i la directora general del Llibre, Arxius i Biblioteques, Silvia Caballer, amb les persones premiades.

Exposició «10 Anys de Premis de la Generalitat. Editorials i llibreries de la Comunitat Valenciana».

Se conceden los Premis de la Generalitat

Una exposición repasa sus diez años de existencia.

EL PASADO 20 DE NOVIEMBRE, DIA DEL LLIBRE VALENCIÀ, SE CELEBRÓ EN LA BIBLIOTECA VALENCIANA LA ENTREGA DE LOS PREMIS DE LA GENERALITAT A LA LABOR DE LOS EDITORES Y LIBREROS DE LA COMUNITAT VALENCIANA. EL ACTO ESTUVO PRESIDIDO POR LA CONSELLERA DE CULTURA Y DEPORTE, TRINI MIRÓ, Y SE ENTREGARON PREMIOS EN DOS APARTADOS: PREMIS ALS LLIBRES MILLOR EDITATS Y PREMIS A LA LABOR DELS LLIBRETERS. ACTO SEGUIDO, LAS AUTORIDADES INAUGURARON LA EXPOSICIÓN QUE CONMEMORA LOS DIEZ AÑOS DE VIDA DE ESTOS PREMIOS.

Per Ignacio Fernández-Delgado.

Silvia Caballer, directora general del Libro, Archivos y Bibliotecas, tomó la palabra al inicio del acto para hacer un repaso de los diez años de existencia de los Premis de la Generalitat, y recordó todas las editoriales y librerías premiadas a lo largo de este tiempo. Acto seguido, Fernando Lliso, jefe del Área de Coordinación del Libro, Archivos y Bibliotecas de la Conselleria de Cultura i Esport, leyó las actas de los fallos de los jurados. En primer lugar, se centró en el apartado de Premis als Llibres Millor Editats y anunció los ganadores de las diferentes categorías. En la categoría de mejor libro valenciano, el galardón recayó en *Atlas*, de Editorial Tàndem, escrito por Joan Navarro e ilustrado por Pere Salinas. El premio al libro mejor ilustrado fue, en castellano, para *Soy mi sueño*, de Editorial Ponent, con ilustraciones de Pablo Auladell, y, en valenciano, para *Rondalles*

valencianes, de Editorial Bromera, con ilustraciones de Enric Solbes. El premio al libro mejor editado en castellano recayó en *Sofía o el pendolaje*, escrito por Manu Folch, ilustrado por Julio Blasco y editado por Espirelius. Por su parte, el premio al libro mejor editado en valenciano fue concedido a *La cuina de les quatre estacions*, de Editorial Tàndem, escrito por Empar Roca y Yolanda Iturraspe e ilustrado por Javier la Casta y Luis Demano. En la categoría de libro de texto en castellano mejor editado, el premio fue para *Un mundo de sonidos*, de la editorial Marfil, cuyos autores son Germán Monferrer y Juan Ángel Picazo. En la misma categoría, pero en lengua valenciana, el premio recayó en el libro *Matemàtiques*, de Editorial Ecir, realizado por Rodolfo Esteve, Maribel Deusa, Pascual Montesinos, Antonio J. Ramírez y Ernesto Veres. El premio a la contribución de la normalización lingüística del valenciano fue concedido al libro *A la moda valenciana*, de Salvador Mercado, publicado por la Editorial Denes. Seguidamente, Fernando

Lliso leyó el acta del fallo del jurado sobre los Premis a la Labor dels LlibreTERS, por el que se concedió el premio a la librería Patagonia.

Entrega de premios

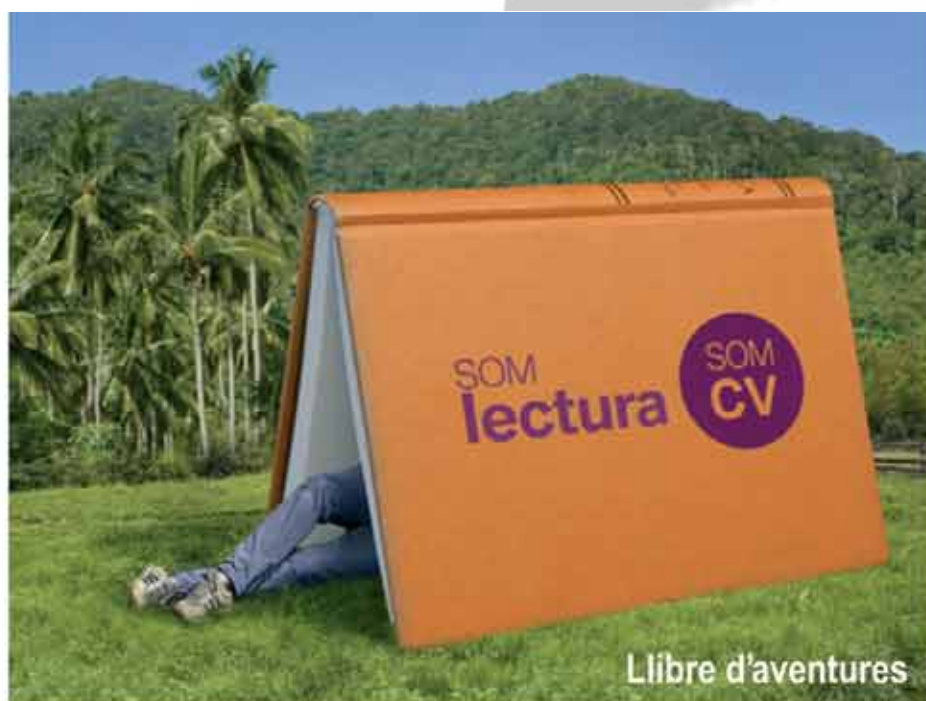
La consellera de Cultura i Esport, Trini Miró, subió al escenario para la entrega de premios. Trini Miró hizo hincapié en la importancia de los premios como «un reconocimiento de la Generalitat a la excelencia de la labor del sector editorial valenciano. Son ya muchos los libros premiados que avalan el buen hacer de nuestras editoriales y librerías y han proporcionado a estos premios un prestigio profesional y empresarial que ha transcendido las fronteras de nuestra Comunitat».

Los representantes de las diferentes editoriales, así como el responsable de la librería Patagonia, pasaron por el escenario a recoger los galardones que les acreditaban como ganadores de los premios de la edición 2009/2008. Posteriormente, Rosa Serrano, de la editorial

Bromera, tomó la palabra en representación de los premiados. La editora comentó que una sociedad cercana al libro es «una sociedad más libre, más crítica y más feliz». También advirtió a sus compañeros y compañeras de profesión que deben «adaptarse a la revolución del sector que afectará transversalmente a todos los elementos de la cadena».

Exposición

El acto, con motivo de la décima edición del premio, contó con la presencia de muchos de los premiados a lo largo de estos diez años. Tras la correspondiente foto de familia, las autoridades inauguraron la exposición «10 Anys de Premis de la Generalitat. Editorials i llibreries de la Comunitat Valenciana». Esta exposición recoge todos los ejemplares premiados hasta la fecha. También por este motivo se ha editado un catálogo que ofrece un balance de la evolución editorial y librera valenciana de todo este tiempo.

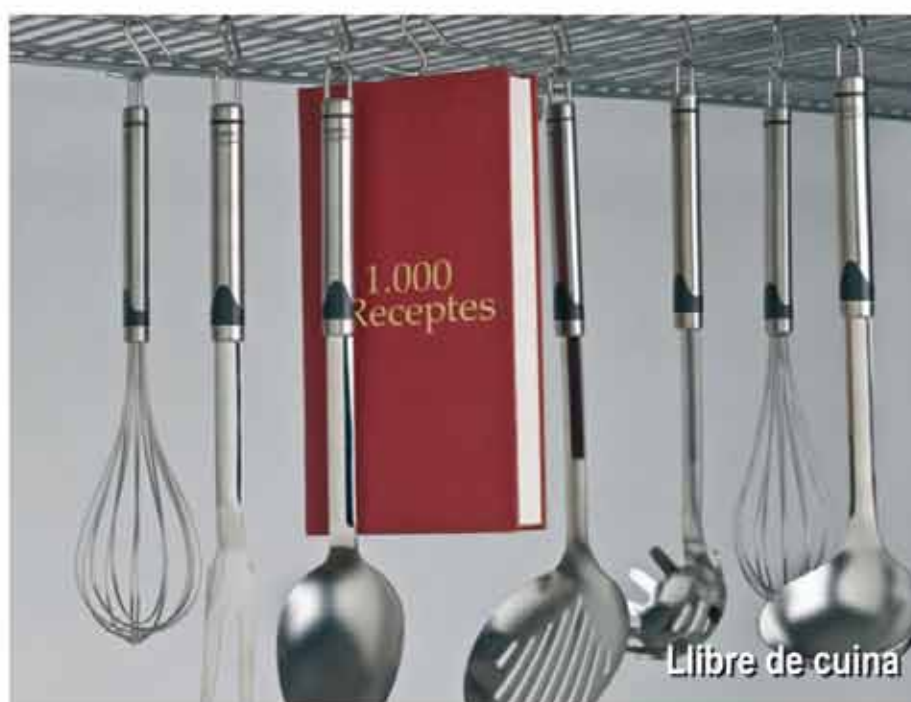
Llibre d'aventures

Llibre electrònic

Llibre de consulta

Llibre de cuina

Tot un món per a triar

TRIA EL TEU I LLIC

Biblioteca Valenciana
GENER 2010 / NÚMERO 19

14

FONS DE LA BV
ÚLTIMES ADQUISICIONS

Últimes adquisicions de la B.V.

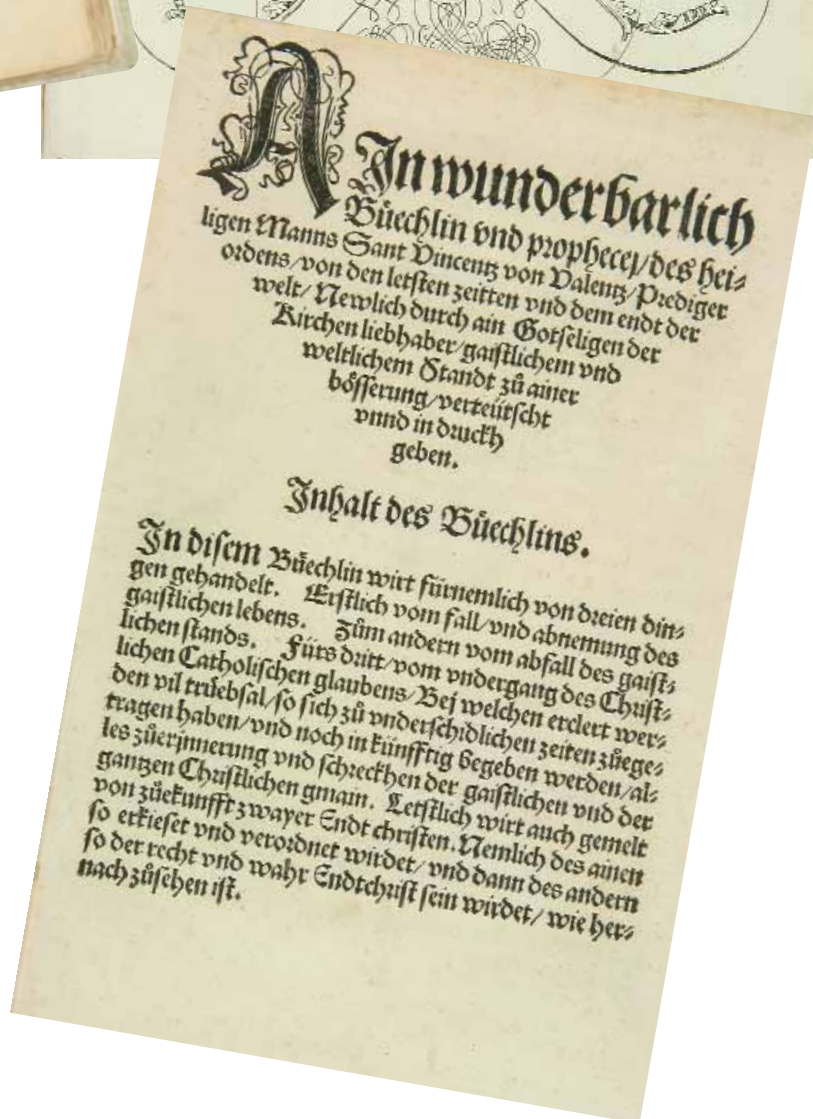
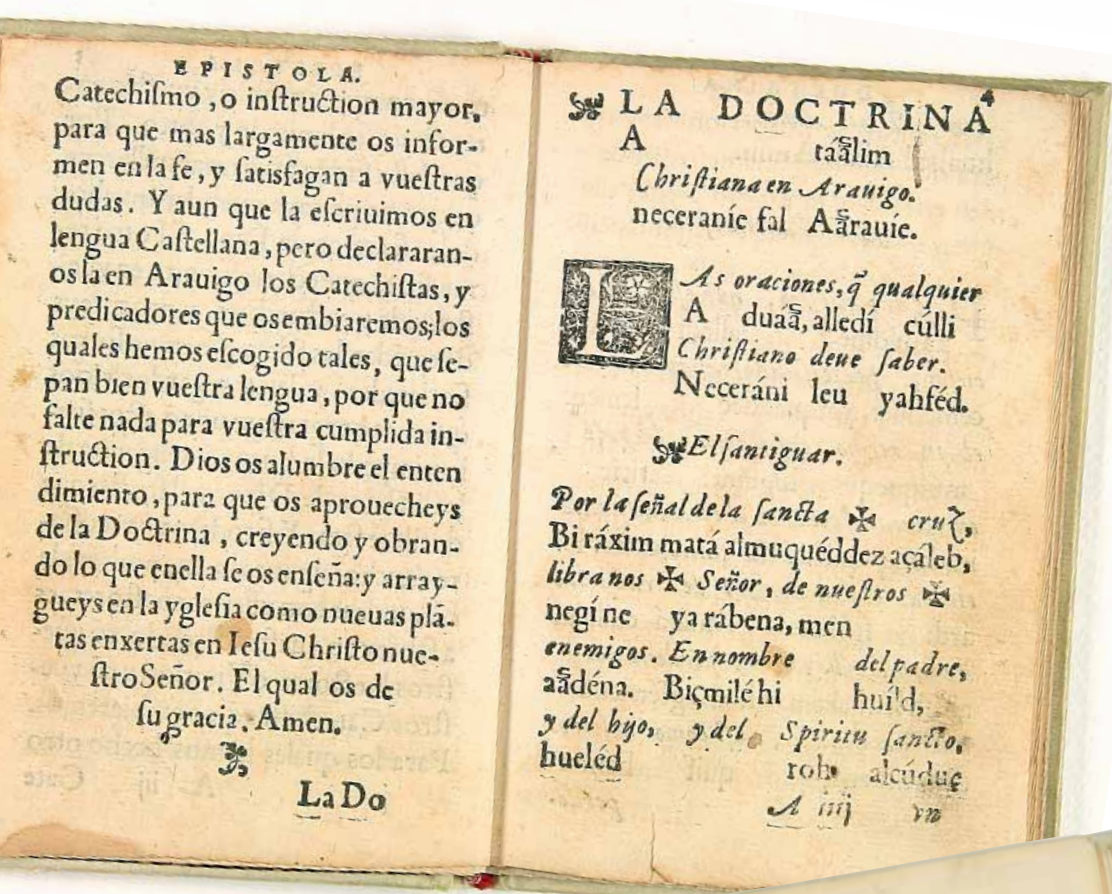
LES COMPRES REALITZADES A CÀRREC DEL PRESSUPOST QUE TÉ ASSIGNAT LA BIBLIOTECA VALENCIANA COMPRENEN UN CONJUNT DE MATERIALS DE DISTINTA TIPOLOGIA: LLIBRES, PUBLICACIONS PERIÒDIQUES, MATERIAL FOTOGRÀFIC, POSTALS, CARTELLS, GRAVATS I IMPRESOS EFÍMERS, TOTS CONSIDERATS COMPRES PATRIMONIALS. **Per Carmina Alcañiz Buceta.**

Sant Miquel dels Reis, de
Lévy & ses fils.
[ca. 1888]
Biblioteca Valenciana.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

FONS DE LA BV
ÚLTIMES ADQUISICIONS**Per a l'adquisició s'apliquen sempre els mateixos criteris:**

- La inexistència d'una altra obra igual en la Biblioteca Valenciana.
- L'estat del material.
- La presència o no en altres biblioteques de la Comunitat Valenciana.
- La presència o no en l'àmbit estatal.

Les compres de la Biblioteca Valenciana es realitzen mitjançant:

- La consulta de catàlegs nacionals i internacionals de llibreries, catàlegs de subhastes i catàlegs d'Internet.
- Les llibreries especialitzades, llibreries de vell i d'ocasió i les llibreries d'antiquaris.
- Les subhastes.

Durant l'any 2009, la Biblioteca Valenciana, seguint la seua política d'adquisicions d'incrementar el patrimoni bibliogràfic valencià, ha adquirit una sèrie d'obres relacionades amb la cultura valenciana:

- D'Arnau de Vilanova (ca. 1238-1311),

alquimista, astròleg, teòleg i metge valencià, s'han adquirit dues obres que es consideren seues. Una és un incunable, *Practica medicine*, impresa a Venècia per Otinus de Luna el 1497, que, amb els espais buits per a inicials manuscrites i lletra romana, és un exemplar molt ben conservat ja que manté els marges originals. Està enquadernat amb tapes dures recobertes amb pell camussa. La segona obra comprada ha sigut un herbari, *Incipit tractatus de virtutibus herbarum*, impresa a Venècia el 1509, que conté descripcions d'herbes i d'altres plantes amb les corresponents il·lustracions que n'indiquen les aplicacions terapèutiques. L'exemplar conté 150 xilografies de plantes, organitzades alfabèticament.

- Sant Vicent Ferrer, teòleg i escriptor, va ser un predicador amb una habilitat excepcional en la conversió de jueus i sarraïns, els quals eren obligats a assistir als seus sermons. Els sermons eren arreplegats per amanuenses i testimonien la força i el to directe de l'expressió de la seua oratòria. D'aquests sermons

Biblioteca Valenciana
GENER 2010 / NÚMERO 19

16

FONS DE LA BV ÚLTIMES ADQUISICIONS

Estació del Nord. València.

Biblioteca Valenciana. Col·lecció Desfilis.

se n'han adquirit dues edicions incunables. La primera, realitzada a Colònia per Herricus Quentell el 1487, està impresa en lletra gòtica amb diferent tipografia, i el text es presenta a dues columnes. És un exemplar en molt bon estat, amb les capitulars d'inici fetes a mà, calderons rojos i blaus, i enquadernat amb tapes dures recobertes amb pasta valenciana (no original). És l'edició més antiga dels sermons de sant Vicent que posseeix la Biblioteca Valenciana. El segon incunable està imprès a Lió per Jean Vingle el 1497. L'enquadernació, de tapes de fusta amb recobriment de pell natural al llom i en un terç de les tapes, i amb els tanca-dors metàl·lics, és possiblement original. Una altra obra de sant Vicent és *Ain wunderbarlich Bu[e]chlin und prophecei...* Aquest text

sobre els sermons de la vinguda de l'Anticrist, atribuït a sant Vicent Ferrer, es va publicar per primera vegada en llatí l'any 1477. L'exemplar, que és la segona edició alemanya, va ser imprès a Augsburg el 1540 i és la primera traducció del llatí a una llengua vulgar.

- Una altra important adquisició per l'interès que representa per a la història valenciana ha sigut la *Doctrina cristiana en lengua arábiga y castellana*, de Martín Pérez de Ayala. (1503-1566), arquebisbe de València. Està impresa a València, a casa de Ioan Mey, el 1566. Aquest singular catecisme va ser redactat per l'arquebisbe amb la finalitat de tractar d'assegurar la conversió dels moriscos, en un procés conflictiu que va culminar amb l'expulsió decretada pel patriarca Ribera en els primers anys

del segle XVII. El text està en castellà i interlineat amb l'àrab. El procés d'adquisició d'aquest llibre ha sigut llarg, ja que el seu anterior propietari tenia la intenció de vendre'l fora d'Espanya mitjançant una important casa de subhastes. La Biblioteca, seguint les indicacions de la Llei de Patrimoni Cultural, va denegar la petició d'exportació, i fou adquirit pel preu d'eixida que tenia marcat. Cal destacar també un lot recentment adquirit que pertanyia a una família molt coneguda de la ciutat de Xàtiva. Els llibres formaven part de la biblioteca de l'antic convent de Sant Doménec. A la col·lecció inicial del convent, formada per manuscrits i llibres dels segles XVII i XVIII, s'hi van afegir els llibres de la família, de temàtica variada: gastronomia, dret,

història, medicina i literatura del segle XIX.

Alguns exemples d'aquest lot són:

- *Cronologia de Sommi Pontefici : che contiene le effigij, nomi, e patrie loro ... / e di novo revista e corretta da Cristofano Gemma.* — In Roma : per Antonio Landini ..., 1641.
- *Tratado del origen y arte de escribir bien ilustrado con veinte y cinco laminas ... / su autor el R.P. Fr. Luis de Olod ...* — Gerona : en la imprenta de Narciso Oliva : a costa de Francisco Basols y Bastons ... [1766].
- *Discurso sobre la educacion fisica y moral de las mugeres / por doña Josepha Amar y Borbon* — En Madrid : en la Imprenta de D. Benito Cano, 1790.
- *Arte de cocina, pastelería, vizcochería y conserjería compuesto por Francisco*

Mapa del Regne de València del segle xvii.

Biblioteca Valenciana.

Aiguafort de Juan Ripollés.

Biblioteca Valenciana.

Fernández Montiño, cocinero mayor del rey. – Madrid, 1822.

A més dels llibres, la Biblioteca Valenciana també compra altres tipus de materials. Així, enguany es va adquirir un plànol del pare Tosca (1651-1723), *Valentia edetanorum, vulgus del Cid*, gravat per José Fortea (1700-1751). És un plànol de grans proporcions (102x146 cm.) en el qual s'observen minuciosos detalls de la ciutat de València a edificis públics i privats, carrers, places, esglésies, etc. La Biblioteca en posseïa altres exemplars, però aquest és una estampa del segle XIX en quatre fulls units sobre llenç i té una particularitat: està pintat en aquarel·la. Pel que fa al material cartogràfic, s'han adquirit tres mapes del segle XVII relacionats amb la

Comunitat Valenciana i impresos a Holanda. Mitjançant una subhasta per Internet es va adquirir una fotografia de Sant Miquel dels Reis realitzada per Lévy et Cie., *Façade de St-Michel le Royal*, datada cap al 1888. J. Lévy et Cie. era la societat formada per Georges Jules Lévy i els seus fills; la casa Lévy va realitzar diversos viatges fotogràfics per la Comunitat Valenciana, resultat dels quals són instantànies d'un valor documental innegable. A més, també per mitjà d'Internet s'ha adquirit un lot de fotografies estereoscòpiques de M. Santonja que reflecteixen les vistes i els costums de l'Alcoi de l'època. Finalment, en el camp de la fotografia s'ha realitzat un gran esforç per a l'adquisició de la Col·lecció Desfilis. És el resultat del treball

de tres generacions que han actuat com a fotògrafs oficials de diferents institucions valencianes, com ara l'Ajuntament, la Diputació, la Confederació Hidrogràfica del Xúquer o la Generalitat mateix. Es tracta d'una col·lecció important per a reconstruir la història gràfica de València ja que conté documents d'incalculable valor de personatges rellevants de la vida valenciana (Blasco Ibáñez, Sorolla, Teodor Llorente, Benlliure...); d'empreses valencianes, moltes ja desaparegudes (Astilleros Españoles de Manises, CLEOP...), i de les festes i costums valencians. Constitueix un arxiu gràfic d'empreses, institucions i mitjans de comunicació format per plaques de vidre, rodets de pas universal en blanc i negre, negatius en color

i diapositives, majoritàriament de pas universal, encara que també de formats majors per a ús litogràfic.

Quant als dibuixos i gravats, es tracta de reunir els dibuixos originals realitzats per importants autors valencians.

Recentment s'han adquirit dues obres: *Un viaje frustrado*, de Josep Pla, i *L'espardenya*. La primera inclou 12 aiguaforts originals realitzats per Juan Ripollés, pintor i escultor castellonenc internacional. Les seues peces es troben en col·leccions públiques i privades per tot el món. La segona és un facsímil de les *Sitiadas*, del Gremi d'Espardenyers i Sabaters d'Elx, del 5 d'octubre de 1589, amb huit gravats originals de Josep Díaz Azorín, pintor, gravador i escultor valencià.

'SILENCI'

Homenaje a Xavier Casp

EL PASADO MES DE NOVIEMBRE, LA BIBLIOTECA VALENCIANA CELEBRÓ UN RECITAL DE POEMAS DE XAVIER CASP PARA CONMEMORAR EL QUINTO ANIVERSARIO DE SU FALLECIMIENTO. EL ACTO, QUE CONGREGÓ A MÁS DE TRESCIENTOS ESTUDIANTES, CONTÓ CON LA PRESENCIA DE LA DIRECTORA GENERAL DEL LIBRO, ARCHIVOS Y BIBLIOTECAS, SILVIA CABALLER; EL JEFE DEL ÁREA DE COORDINACIÓN DEL LIBRO Y BIBLIOTECAS, FERNANDO LLISO, Y LA HIJA DEL POETA, CATI CASP. LA LECTURA DE POEMAS CORRIÓ A CARGO DE LA POETISA MARTA SALVADOR.

Per Blanca López Handrich.

*Em diuen
Xavier Casp
i estic
i vull estar
i ser
Xavier Casp.*

(Silenci. 1969)

Nacido en Carlet en 1915 y fallecido en Valencia en 2004, Xavier Casp es el poeta más importante y premiado de los valencianos de postguerra. Fundador de la editorial Torre, en la que publicaron los escritores más importantes del periodo, desde el final de la Guerra Civil hasta mediados de los años sesenta, Casp fue uno de los ejes del valencianismo cultural y modelo de lealtad lingüística. Fue presidente de lo Rat Penat, decano de la Real Academia de Cultura Valenciana, miembro del Consell Valencià de Cultura y miembro de la Acadèmia Valenciana de la Llengua. Entre los años sesenta y setenta fue uno de los impulsores de la Real Academia de Cultura Valenciana, la RACV, y de las normas del Puig. Además, fue diputado en las Corts Valencianes por Unió Valenciana. Desde enero de 1989 hasta junio de 2002 perteneció al Consell Valencià de Cultura, y en junio de 2001 pasó a formar parte de la Acadèmia Valenciana de la Llengua. Gran parte de sus poemas han sido musicados por compositores de la talla de Manuel Palau, Matilde Salvador, Vicent Asensio y Maria Teresa Oller; y algunos han sido traducidos al inglés, portugués, flamenco, italiano, castellano y ucraniano. El pasado año,

La directora general del Llibre, Arxius i Biblioteques, Silvia Caballer, amb els familiars de Xavier Casp.

Els estudiants de Secundària van gaudir de l'homenatge a Xavier Casp i reberen un exemplar de les seues *Obres completes*.

la Biblioteca Valenciana editó sus obras completas y presentó la publicación en un acto presidido por Francisco Camps, en el que se anunció la celebración de diversos actos conmemorativos para recuperar la figura del poeta y reconocer su labor en defensa de la cultura y la identidad valencianas. Siete meses después, la Biblioteca Valenciana celebraba este recital poético, a cargo de Marta Salvador, con motivo del quinto aniversario del fallecimiento del poeta. En la presentación, Fernando Lliso, jefe del Área de Coordinación del Libro, Archivos y Bibliotecas, reconocía que este homenaje constituye el primer paso de «un camino que pretende acercar a todos los valencianos el legado literario y humano de, en palabras de Cati Casp, 'un valencià i un gran poeta'». En su intervención, la directora general del Libro, Archivos y Bibliotecas, Silvia Caballer, destacó la figura de Casp como «una de las más emblemáticas de la cultura valenciana del siglo xx. A él debemos un importante legado literario y una labor que resultó decisiva en la reivindicación de la lengua valenciana», afirmó Caballer. Además, la directora señaló que «corresponde a la Generalitat difundir y preservar la labor de nuestros autores, sin hacer bandera o uso político de ellos, porque son patrimonio de todos los valencianos». Finalmente, Caballer quiso dirigirse a los estudiantes que acudieron al recital para recordarles que además de conmemorar el fallecimiento del poeta, el propósito del acto celebrado en la Biblioteca Valenciana es el de «contribuir a que conozcáis la obra de uno de los principales escritores de la historia cultural y literaria de nuestra Comunitat».

A l'homenatge hi van assistir nombrosos estudiants de Secundària.

Les *Obras completas* de Xavier Casp foren editades l'any passat per la Biblioteca Valenciana.

La poetessa Marta Salvador.

viva la literatura valenciana», señaló Silvia Caballer, quien aseguró que «con iniciativas como ésta esperamos poder dar soporte a los jóvenes autores valencianos y ayudar a difundir el bagaje cultural de la Comunitat». Tras la presentación, la poetisa Marta Salvador hizo enmudecer al auditorio con un sonoro «silenci», que da título a uno de los poemas de Casp. Tras ello, la poetisa valenciana combinó la lectura de las obras del poeta con algunos datos de su biografía, que parecían verse reflejados en los poemas de las distintas etapas. Los estudiantes escucharon con atención a la poetisa, quien, en algunos momentos, consiguió arrancar sonoros aplausos al joven auditorio.

Obras completas

El pasado mes de abril, el presidente de la Generalitat, Francisco Camps, presentó la edición de las obras completas de Xavier Casp llevada a cabo por la Biblioteca Valenciana bajo la dirección de Ricard Bellveser y Vicent Simó Santonja. En el acto, el jefe del Consell reivindicaba la figura de Casp como referente de la historia del valencianismo del siglo xx. «Si alguna persona quiere tener una idea más o menos concreta de lo que ha sido el valencianismo político, el valencianismo cultural, el valencianismo social, el valencianismo de sentimientos y el valencianismo de recuperación, de fuerza, tiene que leer fundamentalmente la biografía de Xavier Casp», subrayaba Camps durante la presentación de la publicación, realizada con la idea de reforzar la obra «de una personalidad única y singular en la historia de la literatura de la Comunitat».

La edición de las obras completas de Xavier Casp consta de cuatro volúmenes: dos de poesía y dos de prosa. Respetando el deseo manifestado por el autor, de la edición de la obra en poesía se ha encargado Ricard Bellveser, mientras que de la obra en prosa lo ha hecho Vicent Ll. Simó Santonja.

*Jo: home entre els hòmens;
Jo: fill legítim del temps;
Jo: casat;
Sí, jo: pare;
Sí, sí, jo, jo, jjo!*

(Jo, cap de casa. 1962)

Beca Xavier Casp

Para dar continuidad al interés por la escritura y difusión de la poesía valenciana de Xavier Casp, la directora general del Libro, Archivos y Bibliotecas anunció la creación de la Beca Xavier Casp. Se trata de un premio de poesía en valenciano para estudiantes de

Bachillerato que se otorgará anualmente tanto a los alumnos como a los centros docentes donde estén cursando sus estudios, con el objetivo de «incentivar la creación poética en valenciano entre los estudiantes». «Es en los jóvenes en quienes depositamos la confianza en tener una generación amante de su lengua y de la literatura, especialmente de la poesía. Nuestra apuesta es mantener

*Si estic
Xavier Casp,
jo vull
la veritat
de ser
Xavier Casp.*

(Silenci. 1969)

Biblioteca Valenciana
GENER 2010 / NÚMERO 19

20

NOVETATS

Publicacions de la B.V. Novetats

Col·lecció «Duc de Calàbria»

Pasqual Más i Usó
Justas valencianas barrocas
ISBN:
978-84-482-5230-4

Col·lecció «Professional»

Antonio Mestre Sanchis
Los ilustrados, el origen de la imprenta y el catálogo de incunables españoles
ISBN:
978-84-482-4617-7

Col·lecció «Epistolaris»

Compilació i notes d'Alberto Enríquez Perea. Presentació d'Alicia Reyes
Epistolario Max Aub-Alfonso Reyes (1940-1959)
ISBN:
978-84-482-4502-4

Christian August Fischer.
Berta Raposo Fernández (coord.)
Cuadro de Valencia (Gemälde von Valencia)
ISBN:
978-84-482-4870-3

Everilda Ferriols, Miguel C. Muñoz Feliu, Romà Seguí (coord.)
Jornadas sobre bibliotecas nacionales: las bibliotecas nacionales del siglo XXI
ISBN:
978-84-482-4469-9

Edició, estudi introductor i notes de Javier Lluch Prats
Epistolario Max Aub-Ignacio Soldevila (1954-1972)
ISBN:
978-84-482-4502-4

Alfonso Esponera Cerdan [O.P.]
De rebus Indiis deplorandis: la brevisima y otros manuscritos sobre las Indias en Valencia de la primera mitad del siglo XVI
ISBN:
978-84-482-4883-3

Nuria Ramón Marqués
La iluminación de manuscritos en la Valencia gótica (1290-1458)
ISBN:
978-84-482-4618-1

Premis d'Assaig Generalitat 2008

Modalitat en castellà: Emilio José Sales Dasí
Bajo el encanto de lo novelesco: Blasco Ibáñez, ochenta años después
ISBN:
978-84-482-5229-8

Vicente Graullera
Derecho y juristas valencianos en el siglo XV
ISBN:
978-84-482-5154

José Vergara Peris (coord.)
La memoria quemada
ISBN:
978-84-482-5182-6

Les publicacions de la Biblioteca Valenciana poden adquirir-se a través de la Llibreria Llig, que és la distribuïdora dels fons editorials de la Generalitat, en la següent adreça: **Llibreria Llig. C/ Navellós, 8, 46003 València. Tel.: 96 392 60 80, Fax: 96 391 32 73. C.e.: <llig@gva.es>**

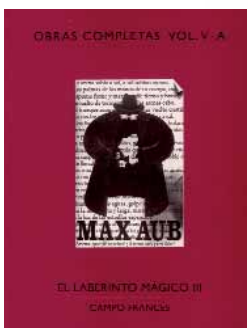
* Les publicacions coeditades per mitjà d'editorials privades poden adquirir-se a través de la Llibreria Llig o en qualsevol altra llibreria.

Obres completes

Vicent Simó Santonja,
Ricardo Bellvesser
(coord.):
Xavier Casp.
Obra completa
ISBN:
978-84-482-4725-6

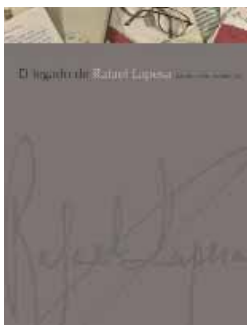

Max Aub
Obres completes de Max
Aub. Vol. V-A i B
Coedita: Institució Alfons
el Magnànim
El laberinto mágico III.
Campo Francés. Manual
de Historia de la
Literatura Española
ISBN:
978-84-482-2833-2 (O.C.)

Catàlegs d'exposicions

Cristoph Keller / Silvia Dauder
Juan Manuel Bonet
Antonio Alcaraz
El llibre, espai de creació
ISBN:
978-84-482-5036-2

María Teresa Echenique,
Javier Satorre (coord.)
El legado de Rafael Lapesa
(Valencia, 1908-Madrid, 2001)
ISBN:
978-84-482-4943-4

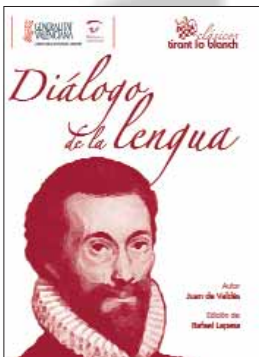

Ramon Ferrer (coord.)
El llibre del Repartiment:
catàleg
ISBN:
978-84-482-4974-8

África Ramírez, Asunción
Atero (coord.)
10 anys de Premis de la
Generalitat. Editorials i
llibreries de la Comunitat
Valenciana
ISBN:
978-84-482-5341-7

Coedicions

Juan de Valdés. Anotat per
Rafael Lapesa
Diálogo de la Lengua
Coedita: Tirant lo Blanch
ISBN:
978-84-9876-149-8

Enrique García Hernán
(coord.)
Monumenta Borgia VII
Coedita: Institutum
Historicum Societatis Iesu
ISBN:
978-84-482-5185-7

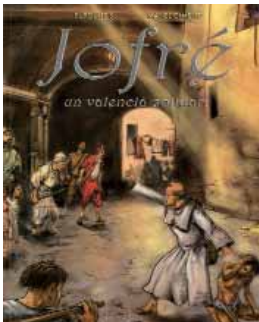
Efemèrides

Mingote, 90 años
ISBN:
978-84-482-5163-5

Emilia Badía (text)
Cristina Vidal Badía (il·lu.)
Jorge Juan
ISBN:
978-84-482-5177-2
(edició en valencià)
978-84-482-5034-8
(edició en castellà)

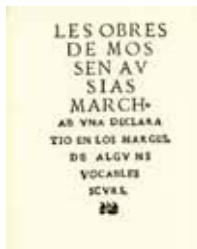

Manel Gimeno i Burguitos
Jofré, un valencià solidari
ISBN:
978-84-482-5337-0
(edició en valencià)
978-84-482-5336-3
(edició en castellà)

Santiago Tena
Jaume I
ISBN:
978-84-482-5026-3

Facsimils

Ausiàs March
Estudi introductori de Jaume Chiner
Les obres de mossén Ausiàs March:
ab una declaratio en los marges de
alguns vocables scurs
ISBN:
978-84-482-5368-4

Ausiàs March
Baltasar de Romaní, trad.
Estudio introductorio de Jaume
Chiner
Las obras del famosissimo
filosofo y poeta Moceen Osias
Marco traducidas por don Baltasar
de Romani
ISBN:
978-84-482-5303-5

Altres

Javier Satorre Grau, María José
Martínez Alcalde (coord.)
Actas del simposio internacional
El legado de Rafael Lapesa
(Valencia, 1908-Madrid, 2001)
ISBN:
978-84-482-5103-1

Pilar Ryan
El jesuita secreto:
san Francisco de Borja
ISBN:
978-84-482-5033-1

Mario Máñez Aracil i Pilar Martínez
Leer, toda una aventura
Llegir, tota una aventura
ISBN:
978-84-482-5194-9 (castellà)
978-84-482-5195-6 (valencià)

Ramon Ferrer
(ed. lit.)
Una aproximació a la Crònica de
Jaume I
ISBN:
978-84-482-4930-4

Vicent Emmanuel Comes
Iglesia [dir.]
Fundación Fontilles, coed.
Cuidados y consuelos.
100 años de Fontilles
ISBN:
978-84-482-5225-0

Rafael Coloma, Maque Falgás
Un día a la Biblioteca
ISBN:
978-84-482-5320-2

Biblioteca Valenciana
GENER 2010 / NÚMERO 19

22

ANIMACIÓ A LA LECTURA

Escriptors en la Biblioteca Valenciana 2010

🔗 Amb xiquets i joves

20 de gener
(Batxillerat). Eduardo Mendoza

27 de gener
(ESO). Emili Teixidor

3 de febrer
(Batxillerat). Josep Lozano

10 de febrer
(Batxillerat). David Trueba

16 de febrer
(Batxillerat). Bernardo Atxaga

24 de febrer
(Batxillerat). Cristina Fernández Cubas

3 de març
(2n Cicle d'ESO i Batxillerat).
Francesc Bodí

10 de març
(ESO i Batxillerat).
Pepa Guardiola

24 de març
(Batxillerat). Luis García Montero

21 d'abril
(2n Cicle d'ESO i Batxillerat).
Xavi Sarrià

28 d'abril
(ESO i Batxillerat).
Miguel Calatayud

5 de maig
(ESO). Alfredo Gómez Cerdá

12 de maig
(ESO). Care Santos

JUAN JOSÉ MILLÁS VA CLAUSURAR ELS CICLES DE LA BIBLIOTECA VALENCIANA 2009

L'escriptor i periodista valencià Juan José Millás, guanyador del premi Nadal el 1990, va clausurar el passat mes de juny els cicles d'animació a la lectura 2009 de la Biblioteca Valenciana. L'acte, que es va realitzar al monestir de Sant Miquel dels Reis, seu de la institució, va ser presentat per la directora general del Llibre, Arxius i Biblioteques, Silvia Caballer, qui va indicar que «los encuentros con los escritores son la

pieza central en este trabajo de promoción de la lectura que se realiza desde la Biblioteca Valenciana. El objetivo que persiguen estos ciclos es fomentar la lectura. Para la Generalitat es una prioridad conseguir que todos los valencianos, independientemente de su edad, incorporen a su rutina diaria el hábito de leer». Després d'una breu xarrada oferida per Millás, els 180 professors que van assistir a l'acte

mantingueren un col·loqui amb l'escriptor. El cicle Escriptors en la Biblioteca Valenciana amb Xiquets i Joves va comptar l'any passat amb la participació d'Ángela Becerra, Joaquina Barba, Manuel Vicent, José María Merino, Agustín Fernández Paz, Albert Sánchez Piñol, Rafael Chirbes, Gemma Pasqual, Ildelfonso Falcones, Luis Sepúlveda, Jorge Bucay, Jordi Sierra i Fabra, Manuel Baixauli, Marc Granell i

Paco Roca; d'altra banda, en el cicle Escriptors en la Biblioteca Valenciana amb Dones hi van participar Ángela Vallvey, Encarna Sant-Celoni, Inma Chacón i Elvira Cambrils; finalment, el cicle Escriptors en la Biblioteca Valenciana amb Majors va gaudir de la presència de Bernabé Tierno, Lorenzo Silva, Ricard Bellver, María Teresa Álvarez, María Ángeles Arazo i Juan Manuel de Prada.

SETEMBRE 2009 - GENER 2010

(BIBLIOTECA VALENCIANA)

Periòdics en línia de la Comunitat Valenciana

La Biblioteca Valenciana ha creat un nou directori amb cent vint-i-quatre títols de publicacions periòdiques en línia (algunes de les quals es publiquen també en versió en paper) de contingut generalista. Totes aquestes publicacions, que es poden trobar en el directori electrònic dividides per províncies i comarques, estan directament relacionades amb la Comunitat Valenciana, bé perquè hi han sigut publicades, bé perquè són de temàtica o de producció valenciana. El directori inclou publicacions d'àmbit estatal amb edició o secció valenciana, i premsa de la Comunitat Valenciana.

(EUROPA PRESS, 30/09/09)

Los dibujantes españoles rinden pleitesía al maestro Mingote en Madrid

Un total de 50 dibujantes españoles homenajearán hasta el 29 de noviembre el «humor de lo absurdo» de Antonio Mingote en su 90 cumpleaños a través de 44 viñetas humorísticas y caricaturas que albergará el Museo de la Ciudad de Madrid. Todo comenzó hace dos años con la iniciativa del presidente de la Academia Española del Humor, P. García, a través de la cual pretendía rendir homenaje a este ilustrador mediante las viñetas de otros autores en el año de su nonagésimo aniversario. Tras el envío de numerosas cartas, decenas de estos dibujantes españoles contestaron uniéndose a la propuesta y el resultado es la exposición que hoy comienza en Madrid y que ya pasó por Valencia de febrero a junio. En la muestra han participado autores de la talla de Máximo, Peridis, Idígoras & Pachi, Madrigal, Ché, Kalikates y Gallego & Rey, entre otros.

(LEVANTE-EMV, 20/09/09)

La huella de Ausiàs en los escritores

Un total de 200 obras bibliográficas, manuscritos, grabados y esculturas muestran la influencia de Ausiàs March en los autores y artistas posteriores a lo largo de los siglos. Una exposición reúne este material en la Biblioteca Valenciana para conmemorar el 550 aniversario de la muerte del poeta. La consellera de Cultura, Trinidad Miró, y el comisario de la muestra, Jaume Chiner, la inauguraron ayer. Permanecerá hasta enero de 2010 y su bloque central recoge las obras completas del autor editadas del siglo XVI al XIX. Junto a ellas se puede contemplar cómo sus poemas han sido divulgados a través de antologías y traducciones, además de una selección de estudios sobre su obra y su figura, o manuscritos de otros autores admiradores del poeta valenciano, como Vicent Andrés Estellés. El recorrido por la vida y obra de Ausiàs incluye una serie de grabados inspirados en sus creaciones, entre los que destaca una reproducción de una losa de la plaza del Arzobispo, de Valencia, donde está el poeta, explicó el comisario.

(LEVANTE-EMV, 04/01/2010)

Attard en 10.000 documentos

El ex director autonómico del Libro, Vicente Navarro de Luján, dona al Consell el archivo político de su tío, el abogado y político valenciano Emilio Attard, una de las figuras claves de la Transición. Los 10.000 documentos que integran el archivo político del que fuera presidente de la comisión encargada de redactar la Constitución de 1978 y uno de los *padres* del Estatut de Autonomía de la Comunitat Valenciana, el abogado y político valenciano Emilio Attard, estarán en breve al alcance de todos los estudiosos de la Transición. El Consell ha aceptado hacerse cargo de este impresionante fondo documental cedido, a título gratuito, por Vicente Luis Navarro de Luján, ex director general del Libro y Bibliotecas de la Generalitat y, a su vez, sobrino de Attard.

El archivo político del que fuera el primer presidente del Consell Jurídic Consultiu de la Generalitat lo forman 284 cajas con documentación fechada entre 1933 y 1997, año en el que falleció Attard, a la edad de 82 años.

Directori *El nostre servici d'informació*

La Biblioteca Valenciana, conscient de la importància de les noves tecnologies com a mitjà de comunicació, ha habilitat un nou servici d'informació. Tots els ciutadans que ho desitgen poden rebre, mitjançant el correu electrònic, informació periòdica sobre les activitats realitzades per la Biblioteca Valenciana. Per a això, n'hi ha prou que sol·liciten ser inclosos en aquest directori tot enviant un missatge de correu electrònic a **<bv@gva.es>**. En l'apartat «Assumpte» cal escriure-hi **«Directori electrònic»**, i en el cos del missatge el nom i cognoms de la persona interessada. S'hi inclourà com a adreça de correu electrònic aquella des de la qual es remet el missatge.

Biblioteca Valenciana

(MONESTIR DE SANT MIQUEL DELS REIS)
AV. DE LA CONSTITUCIÓ, 284
46019 VALÈNCIA.

Dilluns a divendres, de 09.00 h. a 20.30 h.
Dissabte, de 09.00 h. a 13.30 h.
Altres servicis: cafeteria i restaurant.
Tel.: 96 387 4000 / Fax: 96 387 4037
<<http://bv.gva.es>>
Autobusos: 16, 36 i 11. Tramvia T-6.

<<http://bivaldi.gva.es>>

BIVALDI

Biblioteca Valenciana Digital. <<http://bivaldi.gva.es>>

La Biblioteca Valenciana Digital, BIVALDI posseeix més de mil obres digitalitzades.

Recentment s'han inclòs en el catàleg tres incunables perquè puguin ser consultats, amb la qual cosa es completa la col·lecció «Incunables de la Biblioteca Valenciana». Aquestes obres són: *Supplementum chronicarum*, de Jacob Felip de Bergam, editat el 1492; *Practica medicine*, d'Arnau de Vilanova, del 1497, i *Antiquitatibus ac de bello Judaico*, de Josep Flavi, editat el 1499.

Ildefonso FALCONES

CUANDO ERA NIÑO, ILDEFONSO FALCONES VISITÓ LA CATEDRAL BARCELONESA DE SANTA MARÍA, Y CUANDO REGRESÓ DE MAYOR, RECORDÓ QUE EL PROFESOR LES HABÍA DICHO QUE ERA LA IGLESIA DE LOS MARINEROS. TRAS COMPROBAR QUE EFECTIVAMENTE HABÍA SIDO CONSTRUIDA POR LAS GENTES DEL MAR Y LOS HABITANTES DE LA RIBERA DE BARCELONA SIN LA INTERVENCIÓN DEL PODER RELIGIOSO, SUPO QUE HABÍA UNA HISTORIA Y SE HIZO CON ELLA. **Per Ignacio Fernández-Delgado.**

Cuando presentó su obra a las editoriales, su texto obtuvo siete rechazos antes de que Grijalbo se diera cuenta de que tenía entre las manos una extraordinaria novela de alcance universal. En su última novela, *La mano de Fátima*, este abogado barcelonés que se ha convertido en uno de los autores más vendidos en nuestro país, relata la historia de un joven morisco en la Andalucía del siglo XVI.

¿Por qué es usted escritor?

Te lo plantearé desde dos puntos de vista. Si te refieres a por qué estoy aquí hoy, porque tengo la fortuna de que mi libro, en un momento dado, interesó a una editorial y he tenido la suerte de que ese libro ha triunfado y en consecuencia me he convertido oficialmente en escritor. Esa es una versión. La versión verdaderamente importante es que yo, desde que tengo uso de razón, he escrito siempre, y creo que esa es la faceta más bonita de todo escritor. El éxito es fantástico, para qué negarlo, pero escribir es una cuestión íntima también y es muy atractivo desde el punto de vista de realización personal, que creo que es lo más interesante. Si, además, a eso le sumas que tu novela gusta y que tienes éxito con lo que has estado escribiendo, entonces es como jugar al póquer y ganar.

¿Se puede aprender a escribir? ¿Cómo fue su paso por el Ateneo de Barcelona?

Salvo el que es autodidacta, y que imagino que le dan bofetadas por todos los lados hasta que realmente aprende como autodidacta, pero sigue otro proceso de aprendizaje, que probablemente será mucho más largo. Se debe aprender a escribir como se debe aprender a ejercer el Derecho, a ser médico. Es una profesión con sus técnicas, con sus recursos, sus intereses, y, por lo tanto, hay que aprenderlo. Yo no seguí cursos en la Escuela del Ateneo, yo no asistí previamente; intenté ser autodidacta. Y el problema, desde mi punto de vista como abogado, cuando uno pone ya ese fin, el deseado fin, es que te encuentras con mil folios que sacas de la impresora y que no sabes si sirven para algo, si tienen interés, si gustarán. Tu mujer te dice que es muy bueno, tu mamá también; pero son opiniones que probablemente no sean todo lo imparciales u objetivas que deberían ser. Entonces intenté encontrar a alguien que pudiera decir si aquello que había escrito

era correcto, si tenía interés. No encontré a nadie, porque este mundo de la literatura es realmente muy cerrado. Tú no puedes ir a un editor y plantarte en su puerta para que te diga si el libro es bueno. Me lo devolvieron todas las editoriales y acudí a la Escuela del Ateneo para que me informaran si el libro les parecía bueno. Ahí sí que hubo un previo trabajo de lo que es el *editing* que uno puede hacer con la editorial; lo hice con la Escuela del Ateneo. Y después hubo un segundo *editing* y mil correcciones más en la editorial. Pero sí, se puede aprender; se debe aprender, además.

Desde ciertos sectores del mundo literario su libro ha sido criticado por el hecho de ser un best seller. ¿Cómo asimila esas críticas? ¿Qué cree usted que es la calidad literaria?

Yo las asimilo como una estupidez. No creo que haya ningún escritor de *worst sellers*, alguien que pretenda escribir un libro que no se venda. Tampoco creo que haya escritores de *best sellers*; el *best seller* lo hace el mercado si el libro es bueno y gusta a la gente. Por lo tanto, uno escribe su libro, que puede ser un *worst seller*, un libro medianamente vendido, o puede llegar a ser un *best seller*; pero eso lo decide el

«No creo que haya ningún escritor de *worst sellers*»

público, no lo decide nadie más. Por más promoción que haya, si el libro no gusta y si el lector no va a su amigo y le dice que lo compre porque le ha gustado, difícilmente llega a producirse esa situación. De todas esas críticas de las que me hablas, yo he leído muy pocas, o sea que deben ser críticas de boquilla; pero cuando me lo vuelven a preguntar, lo primero que les digo es que me definan qué es la calidad literaria. Cuando alguien me defina lo que es la calidad literaria, entonces seré capaz de responder. Mientras no me lo definan, es una conversación de tontos, porque si calidad literaria es leer cinco páginas y que no pasa nada y que no te enteras de nada, es una forma de ver la literatura. Pero lo primero que tiene que hacer alguien es definirme qué es la calidad, y a partir de ahí podemos entrar en discusión. Desde el punto y hora —y parece algo cierto— que hay un

número importante de gente a la que le ha gustado la novela, para mí eso es lo único que importa. Y si eso se consigue prescindiendo de la calidad, adelante, porque entretiene a la gente.

¿Qué consejo daría a los jóvenes si tuvieran una novela de trescientas o cuatrocientas páginas escrita por ellos?

Es difícil, es muy difícil, porque salvo que vayan a una escuela de literatura o tengan un contacto con alguien, no encontrarán a nadie que les pueda aconsejar sobre si esa novela es buena o mala, qué cambiarían, qué no cambiarían. Imagino que cuando un chaval tiene una novela de cuatrocientos folios, habrá que retocarla, habrá que corregirla, no creo que vaya a haber creado una obra de arte, así, de buenas a primeras. Lo que tiene que encontrar es ese camino de perfeccionar la obra, de discutir con sus profesores de literatura, plantearse y ver qué es lo que habría que cambiar, qué personaje no cuadra, en cuál habría que profundizar, cuál habría que dejar, lo típico que se plantea uno cuando escribe una novela. Eso es lo que yo le recomendaría, quizá a través sus profesores. Siempre puede ser un recurso si están dispuestos a dárselo los profesores.